

Handläggare:
Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-01-21, p. 7

Verksamhetsplan 2025 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

1. Godkänna förslag till verksamhetsplan 2025 samt överlämna den till kommunstyrelsen
2. Hos kommunstyrelsen begära omslutningsförändring med 41,7 mnkr för ökade kostnader och intäkter för tillsyn, miljöövervakning och externt finansierade projekt
3. Ansöka om budgetjustering med 2,1 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget för driftåtgärder avseende framtagande och uppföljning av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster enligt bilaga 5
4. Godkänna förvaltningens förslag till tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken enligt bilaga 2
5. Godkänna förvaltningens förslag till kontrollplan för livsmedelskontrollen enligt bilaga 3
6. Godkänna förvaltningens förslag till miljöövervakningsplan enligt bilaga 4
7. Godkänna förvaltningens internkontrollplan med väsentlighets- och riskanalys inklusive system för intern kontroll enligt bilaga 6
8. Godkänna förvaltningens förslag till kompetensförsörjningsplan enligt bilaga 7
9. Godkänna förvaltningens plan för upphandling enligt bilaga 8
10. Justera beslutet omedelbart

Anna Hadenius
FörvaltningschefMikael Nyberg
Avdelningschef

Nämndens ekonomi och verksamhet

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden för 2025 som efter begärda omslutningsförändringar uppgår till 316,1 mnkr i kostnader och 143,8 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 172,3 mnkr. Förvaltningens förslag till verksamhetsplan för 2025 innebär en balanserad budget som framgår av bilaga 1, SLK:s blankettset.

Bifalles nämndens begäran om budgetjusteringar om 2,1 mnkr kommer kostnadsbudgeten att uppgå till 318,2 mnkr, avskrivningar inkluderat, och ge en nettobudget om 174,4 mnkr.

Verksamhetsplanens struktur

Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges budget med den övergripande inriktningen *En öppen och demokratisk stad för alla stockholmare*. Budgeten har tre inriktningsmål;

- Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden.
- Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.
- Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Under var och ett av inriktningsmålen redovisas kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet.

Verksamhetsplanen är ett konkret planeringsdokument genom redovisningen av de aktiviteter som ska genomföras under respektive nämndmål. Insatser i linje med stadens program och handlingsplaner är införlivade i den ordinarie nämndmålsstrukturen och redovisas därför under olika relevanta avsnitt i verksamhetsplanen.

Till verksamhetsplanen bifogas tillsynsplan för miljöbalken och kontrollplan för livsmedelskontrollen. Därefter redovisas en miljöövervakningsplan, en internkontrollplan inklusive en väsentlighets- och riskanalys, en kompetensförsörjningsplan samt en plan för upphandling.

Av kommunfullmäktige beslutade satsningar

Nedan redogörs för de områden som nämnden erhållit extra medel för i budget.

- *Hållbara inköp och upphandling.* Förvaltningen stöttar verksamheter med expertkompetens inom en rad områden vid kravställning och uppföljning när varor och tjänster köps in eller upphandlas. En ny tjänst kommer att tillsättas för att samordna och effektivisera förvaltningens arbete med att stödja i det strategiska och operativa inköps- och upphandlingsarbetet.
- *Arbete med förorenade områden och PFAS.* Den proaktiva och egeninitierade tillsynen inom förorenad mark och sediment ska stärkas genom fortsatt arbete med undersökningar och ansvarsutredningar på prioriterade platser. En handlingsplan ska tas fram i enlighet med den nationella tillsynstrategin. Inom det förebyggande kemikaliarbetet kommer särskilt fokus läggas på att identifiera och fasa ut produkter som innehåller PFAS liksom ftalater, bisfenoler och svårnedbrytbara ämnen. Specifikt ska staden skärpa sina krav och sluta köpa in varor och produkter i vilka innehållet av dessa ämnen är känt och alternativ fria från dessa ämnen ska introduceras, med målsättning att användningen av produkter innehållande ovanstående ämnen ska minimeras och på sikt upphöra. Under året kommer en utredning göras specifikt kring behoven och möjligheterna att påskynda utfasningen av F-gaser (fluorerade växthusgaser) som har pekats ut som en betydande källa till PFAS i miljön.
- *Arbete mot välfärdsbrottslighet.* Förvaltningen fortsätter driva och utveckla arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet genom tillsyn. Särskilt fokus läggs på livsmedelsfusk och illegal avfallshantering utifrån den nationella tillsynsstrategin, men även på andra verksamheter där illegal verksamhet misstänks bedrivs. Förvaltningen medverkar aktivt i stadens arbete inom det stadsgemensamma projektet ”Gemensam tillsyn”.
- *Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner.* Förvaltningen ska fortsätta utveckla stöd till övriga staden för att underlätta genomförandet av

miljöprogram och tillhörande handlingsplaner. Innehållet i stödet ska, i högre utsträckning än tidigare, prioriteras tillsammans med genomförande förvaltningar och bolag. Stödet ska utformas mer utifrån mottagarnas behov och mindre utifrån hur de stödjande funktionerna är organiserade. Det finns goda exempel på samverkan mellan förvaltningen och verksamheter som vård- och omsorgsboende samt storkök, vilket resulterat i betydande minskning av engångsartiklar. Liknande metod (tjänstedesign) ska 2025 användas inom fler verksamheter och områden. Mottagare av stöd ska i högre grad involveras i framtagande av kommunikation och råd som vägledningar, seminarier och utbildningar. Förvaltningen ska tillsammans med stadsledningskontoret utveckla en mötesplats för lärande inom staden och vara aktiv i genomförandet. Under 2025 ska även metoder för dialog med och kommunikation till näringsliv, civilsamhälle och invånare utvecklas.

- *Värmesamordning.* Förvaltningen kommer under året att inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med att bygga motståndskraft mot värmeböljor. Arbetet kommer att ske i nära samverkan med stadsledningskontoret och skyfallsfunktionen på trafikkontoret.
- *Klimatneutral byggsektor - förstärkning av centrum för cirkularitet.* Den nya klimathandlingsplanen lägger stor vikt vid åtgärder för att uppnå en klimatneutral byggsektor, för att nå stadens utsläppsmål. För genomförande av åtgärderna krävs samordning och stöttning från miljöförvaltningens sida. Förvaltningen kommer därför att stärka den egna förmågan för att kunna leva upp till kommande efterfrågan på stöd, samt erbjuda ett kunskapslyft genom utbildning inom cirkulärt byggande till stadens bolag och förvaltningar.
- *System för minskad plastanvändning inom staden.* Förvaltningens fortsatta arbete kommer att bygga på insikter och slutsatser från 2024 års budgetuppdrag. I nära samarbete med de mest berörda aktörerna i staden och inom ramen för 2025 års budgetuppdrag

kommer det att utredas hur ett system som minskar och begränsar plastanvändning kan införas.

- *Nya naturreservat och biotopskyddsområden.* Arbetet med utredning och inrättande av biotopskyddsområden och naturreservat fortsätter. Förvaltningen kommer att verka för en hög takt i arbetet genom att aktivt delta i processerna och fortsatt bidra med expertkompetens och kunskapsunderlag.
- *Stöd till stadsdelsnämnderna i arbetet för biologisk mångfald.* Förvaltningens stöd till stadsdelsnämnderna kopplat till biologisk mångfald kommer under året att stärkas bland annat genom utökade utbildnings-satsningar inom naturvårdande skötsel.
- *Minskat intäktskrav för stärkt tillsyn inom områden med låg möjlighet till kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta.* Förvaltningen fortsätter utveckla och driva tillsyn med avseende på illegal avfallsverksamhet inklusive masshantering och utsläpp till vatten från miljöfarliga verksamheter. Härutöver ska tillsynen avseende farliga kemikalier, däribland PFAS, stärkas. Även arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet kommer stärkas ytterligare.

Aktiviteter beslutade av kommunfullmäktige

Nedanstående aktiviteter har beslutats av kommunfullmäktige för miljö- och hälsoskyddsnämnden och ska leda till att kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet uppnås. Aktiviteterna nedan är indelade i aktiviteter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar för samt aktiviteter där andra nämnder eller bolagsstyrelser har huvudansvar.

Aktiviteter där miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar;

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna, med fokus på involvering och delaktighet.* Förvaltningen kommer under 2025

fortsätta arbetet att pröva former för involvering och delaktighet av lokalt näringsliv, civilsamhälle och invånare – kopplat till miljö, klimat och hälsa. Resultat ska analyseras och ligga till grund för beslut om fortsatt inriktning efter projektets slut våren 2026.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med berörda förvaltningar och bolag avseende slutsatser och föreslagna åtgärder från föregående års budgetuppdrag. Förvaltningen kommer även stödja och motivera till ökat cirkulärt arbete i linje med slutsatserna och, där förvaltningen har möjlighet och rådighet, samverka för implementering.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademien och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen. Under 2025 kommer förvaltningen gemensamt med övriga berörda i staden omhänderta de tre uppdrag som rör upprättande av återbruk för byggmaterial. I detta arbete kommer förvaltningen att fortsätta stödja och utreda förutsättningarna för återbruksdepåer av byggmaterial och stora stomdelar såsom stålbalkar och betong. Förvaltningen kommer också att stötta i ansökningar om extern finansiering för den planerade återbruksverksamheten. Frågor kring finansiering, affärsmodell, juridiska avvägningar och samarbeten kommer att vara viktiga att fortsätta utreda inom staden för att nå framgång i arbetet. En gemensam syn på tidsperspektiv samt inriktning/avgränsning av den tänkta verksamheten behöver även utvecklas för att respektive aktör ska kunna bidra och agera utifrån sina*

egna förutsättningar. Samarbete med externa aktörer blir även avgörande.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda utökning av luftmätningsstationer med fokus på ytterstaden och stora trafikleder. Med utgångspunkt av modellerade halter av kvävedioxid, och partiklar, PM10 i Stockholms stad kommer nämnden undersöka ifall det finns behov av att utöka antalet mätstationer i staden med fokus på ytterstaden och stora trafikleder. I analysen kommer lagkrav som finns för mätningar vad gäller antal, typ av mätstation och placering tas i beaktande.*

Aktiviteter där andra nämnder eller bolagsstyrelser har huvudansvar;

- *Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra. Förvaltningen kommer fortsatt att delta i arbetet med en permanent kulturpark i Snösätra.*
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark. Förvaltningen kommer bidra med expertkompetens och i samarbete med exploateringskontoret utreda hur högre krav på gränsvärden för klimatbelastning kan införas och i vilken takt det kan ske.*
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och*

anläggningsentreprenader i staden. Förvaltningen kommer bidra med expertkompetens och i samarbete med exploateringskontoret och övriga förvaltningar och bolag utreda och implementera digital och standardiserad miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader.

- *Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk. Förvaltningen kommer att bidra med expertkompetens när bonus-vitesmodell utreds i kravställningar i upphandlingar av byggentreprenader i syfte att minska klimatpåverkan och främja återbruk.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram. Förvaltningen kommer med stöd av den kunskap och erfarenhet som finns att bidra till målet att nå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda hur ett system för att styra mot minskad plastanvändning kan införas, samt identifiera vilka nämnder och bolagsstyrelser som behöver ingå i arbetet. Förvaltningen kommer stötta stadsledningskontoret i den fortsatta utredningen av ett system som minskar och begränsar plastanvändningen hos stadens nämnder och bolag baserat på slutsatser och insikter från 2024 års budgetuppdrag.*

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi. Förvaltningen kommer att medverka i arbetet och bidra med expertkompetens för att utreda metod för att mäta använd energi.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet. Förvaltningen ska bistå i arbetet med att öka de kommunikativa insatserna för att stärka genomförandet av miljöprogrammet och tillhörande handlingsplaner. Under 2025 ska förvaltningen exempelvis bidra till att en mötesplats, inom staden, för lärande inom miljö- och klimat skapas. Även kommunikativa metoder riktade till invånare ska utvecklas. Insatser ska skapa ökat medvetande, intresse och engagemang hos stockholmaren att ställa om till ett beteende som leder till minskat miljö- och klimatavtryck. Arbetet ska ske tillsammans med utvalda stadsdelar.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla krav på låg miljö- och klimatpåverkan vid upphandling, samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resurssmarta val vid köp. Förvaltningen kommer fortsatt att bidra med bred expertkompetens vad gäller krav för att nå låg miljö- och klimatpåverkan. En ny tjänst kommer att tillsättas för att samordna det stöd förvaltningen erbjuder i det strategiska och operativa upphandlings- och inköpsarbetet så att miljöhänsyn kan beaktas i fler led i stadens inköpsprocesser.*
- *Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska*

Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi. Förvaltningen kommer med övriga berörda i staden aktivt arbeta för upprättande av återbruksdepåer, i enlighet med de tre uppdrag som finns i budget 2025. Förutom att hitta lämplig plats för en återbrukscentral är det viktigt att hantera frågor kring avgränsningar och prioriteringar, tillsammans med utvecklandet av en stabil affärsmodell anpassad efter förutsättningarna i stadens verksamheter.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskydds nämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning. Miljöförvaltningen kommer att delta aktivt i arbetet med att uppdatera handlingsplan för klimatanpassning. Förvaltningen kommer särskilt att bistå med expertkunskap kopplat till frågor som rör värmebölja.*
- *Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskydds nämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall. Miljöförvaltningen kommer att delta aktivt i arbetet med att ta fram åtgärdsplaner för skyfall.*
- *Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskydds nämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas. Förvaltningen kommer att delta aktivt i arbetet med utredningen om Munkbrohamnens framtida*

utveckling.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför.*
Miljöförvaltningen kommer bistå i arbetet med att se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsprogrammen utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet.
- *Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås.*
Förvaltningen kommer i samarbete med trafikkontoret välja ut de åtgärder som har störst potential att minska utsläppen av luftföroreningar från vägtrafiken och bidra till att WHO:s gränsvärden nås i Stockholm. Förvaltningen stöttar med expertkompetens kring åtgärders effekter på luftkvaliteten.

Samverkan

Verksamhetsplan för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2025 har samverkats med arbetstagarorganisationerna den 2 december 2024. Arbetstagarorganisationerna förklarar att de inte har något att erinra mot föreslagen verksamhetsplan.

Bilagor

1. SLK:s blankettset för VP 2025
2. Tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken
3. Kontrollplan för livsmedelskontrollen
4. Miljöövervakningsplan
5. Underlag för äskande av medel från CM 2 för framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster under 2025

6. Internkontrollplan och väsentlighets- och riskanalys inklusive system för intern kontroll
7. Kompetensförsörjningsplan för miljöförvaltningen
8. Plan för upphandling
9. Särskilt yttrande från Akademikerförbundet SSR

Innehållsförteckning

Inledning	15
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	17
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	17
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	18
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	19
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	21
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	22
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	23
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	28
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	30
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	32
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	41
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	41
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	46
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	50
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	52

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	54
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	55
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	56
Redovisning av ekonomi.....	62
Nämndens ekonomiska förutsättningar	62
Investeringar	65
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	65
Budgetjusteringar.....	65
Omslutningsförändringar	65
Systematiskt kvalitetsarbete.....	67

Inledning

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2025 som efter begärda omslutningsförändringar uppgår till 316,1 mnkr i kostnader och 143,8 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 172,3 mnkr. Förvaltningens förslag till verksamhetsplan för 2025 innebär en balanserad budget. En mer detaljerad redovisning av budgeten finns under kommunfullmäktiges mål 3.1 samt under avsnittet *Redovisning av ekonomi*.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är en tillsynsmyndighet med tillsyn enligt livsmedelslagstiftningen, miljöbalken och därtill hänförlig lagstiftning. Den årligt reviderade tillsynsbehovsutredningen fungerar som ett planeringsunderlag för kommande års tillsynsplan för miljöbalkstillsynen och ligger till grund för hur tillsynen strategiskt bör utvecklas så att den i ännu högre grad bidrar till att nå miljömålen.

Tillsynen inom miljöbalkens område kommer under året att stärkas inom flera områden. En fortsatt satsning görs för att motverka illegal avfallshantering i syfte att hindra att farligt avfall hanteras på ett felaktigt sätt med negativa konsekvenser för miljö och människors hälsa. Det påbörjade arbetet med att utveckla och skärpa tillsynen gällande utsläpp av farliga ämnen till mark och vatten fortsätter och förstärks ytterligare. Arbetet med förorenad mark växlas upp både vad gäller tillsyn och vad gäller proaktivt utredningsarbete. Förvaltningen kommer fortsatt att ha ett särskilt fokus på att fasa ut PFAS i stadens inköp, samt på att spåra och förebygga spridning av PFAS kopplat till förorenade områden och miljöfarlig verksamhet. Tillsyn rörande kemikalier som innehåller farliga ämnen ska utvecklas och utökas. För 2025 har nämndens intäktskrav i stadens budget också sänkts, för att möjliggöra för nämnden att ha ett ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta.

Livsmedelskontrollen fortsätter arbetet med att stävja livsmedelsfusk i samverkan med andra myndigheter, inte minst inom ramen för det stadsövergripande projektet *Gemensam tillsyn*. Vidare utvecklas kontrollen av material i kontakt med livsmedel samt engångsmaterial vid försäljning av snabbmat. Förvaltningen följer även den omfattande utredning som under 2025 ska föreslå en ny organisation för all kontroll i livsmedelskedjan, där förvaltningen har en medlem i expertgruppen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver också ett omfattande program- och projektarbete med bland annat miljöövervakning av luft, vatten och biologisk mångfald, ett strategiskt klimatarbete med bland annat fokus på miljöfordon, cirkularitet, energieffektivisering och minskning av utsläpp av växthusgaser samt ett strategiskt åtgärdsarbete vad gäller bland annat kemikalier.

Förvaltningen kommer prioritera och avsätta resurser i arbetet med genomförandet av stadens nya klimathandlingsplan. Förvaltningen har rollen att samordna tre omställningsområden och utöver det har förvaltningen en stödjande roll inom övriga områden. Kravställning och uppföljning när varor och tjänster köps in eller upphandlas är ett viktigt verktyg för att nå miljö- och klimatmålen. Inom området förstärker förvaltningen därför arbetet för att bättre samordna, effektivisera och stödja stadens förvaltningar och bolag i det strategiska och

operativa inköps- och upphandlingsarbetet. Förvaltningen kommer även att fortsätta att utreda förutsättningarna för återbruk av byggmaterial, samt stötta berörda aktörer i genomförandet. Även inom detta område förstärker förvaltningen sin förmåga för att kunna bidra än mer till omställningen till en klimatneutral bygg- och anläggningssektor och ökad resurseffektivitet.

Förvaltningen kommer även att bidra aktivt arbetet med att utreda och inrätta nya biotopskyddsområden och naturreservat samt utöka stödet till stadsdelsförvaltningarna i arbetet med biologisk mångfald. En samordningsfunktion för stadens arbete med att bygga motståndskraft mot värmeböljor kommer att inrättas under året.

Miljöförvaltningens kommunikation ska fortsatt bidra till ökad miljö- och klimatnytta. Förvaltningen ska underlätta implementering av miljöprogram och tillhörande handlingsplaner. Exempel på insatser är att skapa en mötesplats inom staden för lärande, samt bredda framtagna utbildningar utifrån mottagande verksamheters behov. Metoder ska utvecklas för dialog och kommunikation med näringsliv, civilsamhälle och invånare i syfte att öka delaktighet och involvering för minskat miljö- och klimatavtryck. Utveckling av information till verksamheter som får tillsyn, information om boendes rättigheter kopplat till inomhusmiljö, energirådgivning till bostadsrättsföreningar samt information till nyetablerade företag inom livsmedelsbranschen är andra exempel på aktiviteter som ska genomföras.

Samverkan med andra förvaltningar och bolag i staden är centralt för en god måluppfyllelse och för ett effektivt resursutnyttjande. Många av nämndens verksamhetsområden tangerar andra förvaltningars sakkunskap och för bästa möjliga effekt vid exempelvis åtgärdsarbete krävs en bred samverkan inom staden. Miljöförvaltningen har också för avsikt att under året stärka samverkan med stadsdelsförvaltningarna i stadens fokusområden.

Miljöförvaltningen bedriver ett kontinuerligt utvecklings- och förbättringsarbete, i linje med stadens kvalitetsprogram, för att säkerställa effektiva processer med hög kvalitet. Verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering fortgår, utifrån förvaltningens utvecklingsplan för digitalisering. Under 2025 kommer fokus bland annat att ligga på ökad digitalisering av manuella flöden och processer, förenklad inrapportering för verksamhetsutövare, informationsdelning (öppen data) samt vidareutveckling av befintliga, och införande av nya, digitala tjänster och system i syfte att förenkla för företag och stockholmare. Arbeta i syfte att hitta innovativa och säkra tjänster inom artificiell intelligens och automation via digitala robotar fortlöper likaså.

Genom att delta i olika internationella nätverk bevakar nämnden utvecklingen inom olika miljö- och klimatfrågor på EU-nivå. Möjligheter till extern finansiering undersöks löpande, i syfte att möjliggöra ytterligare insatser för att nå stadens miljö- och klimatmål.

Förvaltningen kommer även att fortsätta arbetet med civil beredskap, under året med särskilt fokus på större miljöolyckor. Steg 5 och 6 i det pågående arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) ska genomföras, och kontinuitetsarbetet fortsätter utifrån de sårbarheter som identifieras i RSA.

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn och kontroll ska bidra till sunda livsvillkor och säkra livsmedel i hela staden. Tillsynen och kontrollen syftar till att säkerställa att t.ex. bostäder, äldreboenden, skolor, förskolor, offentliga anläggningar såsom bassängbad, centrumanläggningar och plaskdammar i alla stadsdelar är sunda samt att utsläpp av farliga ämnen till luft, mark- och vatten förebyggs. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar också i stadsplaneringen, för att säkerställa en hållbart växande stad.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

Nämndens kontroll- och tillsynsarbete bidrar till en hälsosam uppväxtmiljö för barn och ungdomar. Genom vägledning bidrar nämnden till en stadsutveckling där det finns utrymme för både sunda bostäder och anläggningar för kultur- och idrottsevenemang. Nämnden stöttar också fastighetsnämnden i arbetet med att utveckla och bevara befintliga parklekar.

Nämndmål: 1.1.1 Barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del av miljöförvaltningens verksamhet

Förväntat resultat

Barn växer upp i en sund miljö och har tillgång till sunda förskole- och skollokaler med jämlika förutsättningar för alla barn i staden. Nämnden tillämpar anpassade rutiner och checklistor som används för barnkonsekvensanalyser vid beslut som rör barns rättigheter med avseende på förutsättningar för en god hälsa och uppväxt i en sund miljö.

Beskrivning

Vid myndighetsbeslut inom ramen för nämndens tillämpningsområden som innefattar ställningstaganden som berör barns rättigheter, och det finns en risk att dessa inte fullt ut kan beaktas i beslutet, görs en barnkonsekvensanalys. På förvaltningen finns rutiner och checklistor för barnkonsekvensanalyser anpassade för myndighetsbeslut rörande skolor och förskolor, bassängbad och plaskdammar. För skolor och förskolor har miljön i och runt skolan, utöver hälsomässiga aspekter, betydelse för barnens möjlighet att tillgodogöra sig skolarbetet på ett bra sätt. Vid beslut som innebär att barnens bästa inte tillgodoses ska konsekvenserna redovisas i besluten. Checklistorna kan även anpassas till att användas inom andra relevanta tillsynsområden om beslut inom området kan påverka barns rättigheter. Nämnden belyser även i remissyttranden till stadsbyggnadsnämnden rörande nya detaljplaner förhållanden som har betydelse för barns rätt till att växa upp i en hälsosam miljö.

Aktiviteter:

- Genomföra barnkonsekvensanalyser vid relevanta beslut som berör barns rättigheter.
- Belysa barns rättigheter med avseende på miljö och hälsa vid remissyttranden rörande detaljplaner till stadsbyggnadsnämnden.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver tillsyn på skolor och förskolor för att säkerställa att barnen har en sund inomhusmiljö och säkra livsmedel när de är i skolan och förskolan. Genom tillsynen tillgodoses barnens rätt till god inomhusmiljö, minskad kemikaliepåverkan och säkra livsmedel. Tillsynen bidrar därmed till stadens arbete med att säkerställa alla barns rätt att växa upp under goda livsvillkor och att uppnå kunskapsmålen i skolan.

Nämndmål: 1.2.1 Stockholms skolor och förskolor har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

Förväntat resultat

Tillsynen bidrar till att stadens förskolor och skolor har en sund inomhusmiljö och säkra livsmedel. Tillsynen ska leda till att konstaterade brister åtgärdas, och en god egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare vilket resulterar i färre brister. Alla skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Beskrivning

Miljön i skolor och förskolor är viktig för både hälsa och välbefinnande. Exempel på hälsoeffekter i samband med brister i inomhusmiljön är astma, allergi, symtom i ögon, näsa och hud, liksom trötthet eller huvudvärk. Att vistas i en bullrande miljö kan leda till problem med trötthet, koncentrationssvårigheter, huvudvärk, blodtrycksförändringar och stressreaktioner. Hälsoskyddstillsynen 2025 kommer även inkludera pedagogisk omsorg och öppna förskolor. Livsmedelskontrollen i skolor och förskolor har fokus på allergikost.

Sedan flera år tillbaka har miljöförvaltningen både genom stödfunktioner och tillsyn gett vägledning och utbildning till förskolor och skolor i staden om hur de kan minska förekomsten av farliga ämnen i barnens vardagsmiljö. Innehållet i vägledningen ska fortsätta att spridas, mottagande utvärderas och innehållet på relevanta webbsidor ska vid behov utvecklas. Förvaltningen ska fortsätta stärka sin samverkan med stadens förvaltningar och bolag.

Aktiviteter:

- Genomföra inspektioner enligt plan på stadens skolor och förskolor samt inkludera tillsyn av öppna förskolor och pedagogisk omsorg.
- Följa upp de brister som konstaterades i samband med föregående inspektion.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen.
- Fortsatt fokus på kemikaliearbete på förskolor och skolor.
- Fokus på städning och smittskydd utifrån nationell strategi.
- Bidra till att matsvinnet minskar.
- Fortsätta bedriva tillsyn avseende att skolor och förskolor mäter radon.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	89 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar systematiskt med utbildning och ständigt förbättrade rutiner för att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av tillsynsärenden. Härvid beaktar miljö- och hälsoskyddsnämnden principerna om likabehandling och opartiskhet. Tillgänglighetsaspekter beaktas i handläggningen och miljöförvaltningen samverkar med fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor (rådet) i relevanta frågor. För 2025 har rådet tillsammans med förvaltningen fastställt att särskild vikt ska läggas vid de två utpekade fokusområdena *Märkning och allergikost* samt *Kemikalier kopplat till miljö och hälsa*. Aktiviteter för 2025 har formulerats, och redovisas under respektive relevant nämndmål.

Riktad tillsyn av hyresfastigheter i socioekonomiskt utsatta områden i Stockholm leder till att inomhusmiljön förbättras och att förutsättningarna i samtliga boenden i staden blir mer likvärdiga.

Nämndmål: 1.3.1 Miljön i hyresbostäder ska vara likvärdigt sund i samtliga delar av staden

Förväntat resultat

Riktad tillsyn av hyresfastigheter i socioekonomiskt utsatta områden i Stockholm leder till att inomhusmiljön förbättras och att förutsättningarna i samtliga boenden i staden blir mer

likvärdiga. Medborgarna i dessa områden får vidare en ökad kännedom om möjligheter och rättigheter samt vart de ska vända sig. Alla flerbostadsfastigheter i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Beskrivning

Större delen av miljöförvaltningens tillsyn i bostäder initieras genom klagomål. Från de socioekonomiskt utsatta områdena är anmälningarna från boende fortsatt färre trots den uppsökande tillsynen varför förvaltningen under 2025 fortsätter och stärker den egeninitierade uppsökande riktade bostadstillsynen mot flerbostadsbyggnader. Vid behov riktas krav gentemot fastighetsägare och/eller verksamheter att vidta försiktighetsåtgärder för undanröjande av konstaterade eller befarade olägenheter. Ytterligare egeninitierad tillsyn gentemot flerbostadshus är tillsyn av fastighetsägarnas egenkontroll och tillsyn av att radonmätning sker samt, vid för höga nivåer, att åtgärder vidtas.

Aktiviteter:

- Miljöförvaltningen fortsätter och stärker under 2025 den riktade bostadstillsynen i socioekonomiskt svagare områden, däribland i fokusområdena Järva, Hagsätra-Rågsved, Farsta och Skärholmen.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Miljöförvaltningen bedriver fortsatt tillsyn på vård- och omsorgsboenden. Genom tillsynen tillgodoses de äldres rätt till god inomhusmiljö och säkra livsmedel. Miljöförvaltningen är också engagerad i arbetet med *Äldrevänlig stad*, bland annat avseende tillgänglighetsanpassning av stadens naturreservat. Utifrån resultaten från det tidigare genomförda projektet *Hållbar vård och omsorg* kommer förvaltningen också fortsatt stötta stadsdelarna i deras arbete med minskad klimatpåverkan, minskad kemikalieanvändning och ökad cirkularitet. Under 2025 förväntas efterfrågan på stöd från förvaltningen öka inom dessa områden, inte minst utifrån stadsdelsnämndernas uppdrag om att genomföra konceptet "Hållbar äldreomsorg".

Nämndmål: 1.4.1 Stockholms äldreboenden har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

Förväntat resultat

Tillsynen bidrar till att stadens äldreboenden har en sund inomhusmiljö. Tillsynen ska leda till att konstaterade brister åtgärdas, och en god egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare vilket resulterar i färre brister. Livsmedel som serveras på Stockholms äldreboenden ska vara säkra. Nämndens riktade tillsyn och handläggning av klagomålsärenden leder till att konstaterade brister i inomhusmiljön åtgärdas.

Beskrivning

Säkra livsmedel och en sund inomhusmiljö i vård- och omsorgsboenden är viktigt för både hälsa och välbefinnande. Vård- och omsorgsboenden ska ha en god egenkontroll med ett förebyggande arbete och rutiner för att minimera riskerna för de boendes hälsa och miljön. Samverkan med äldreförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och Micasa ska stärkas med fokus på minskad användning av skadliga kemikalier och engångsartiklar i plast. Tillsyn ska prioriteras i stadens fokusområden.

Tillsynen ska stärkas med stöd av Folkhälsomyndighetens uppdaterade allmänna råd om temperatur för att säkerställa att inomhustemperaturen inte påverkar de boendes hälsa, varken vid höga eller vid låga inomhustemperaturer. För att skydda de boende från kommande värmeböljor ska tillsynen även stärkas genom att säkerställa att verksamhetsutövarna har rutiner för att ge de boende möjlighet till svalka.

Aktiviteter:

- Genomföra tillsyn enligt plan på stadens vård- och omsorgsboenden.
- Följa upp de brister som konstaterades i samband med inspektion.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen.
- Stärka arbetet med att minska användningen av skadliga kemikalier och engångsartiklar i plast.
- Utveckla tillsynen avseende temperaturer inomhus och värmeböljor.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

I en levande storstadsmiljö måste hela tiden avvägningar göras för att tillgodose invånarnas olika behov och intressen. Det ligger i stadens intresse att det finns förutsättningar för ett rikt kulturliv och möjligheter att bedriva restaurang- och barverksamhet samt kulturevenemang. Detta vägs mot invånarnas rätt till lugn och ro i sin bostad och möjlighet till en fredad nattsömn. Lika mycket som det ligger i stadens intresse att erbjuda ett rikt kulturliv, ska staden även erbjuda möjligheter för rekreation, förskolor, skolor och idrottsplatser. Miljöförvaltningen kan erbjuda vägledning och rådgivning för att skapa en stad för allas behov och intressen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösåtra	2025-01-01	2025-12-31

Nämndmål: 1.5.1 Stockholm har en hållbar lokalisering av evenemang och idrottsplatser

Förväntat resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till en hållbar lokalisering av evenemang och idrottsplatser genom stöd och vägledning till verksamhetsutövare. Staden växer och utvecklas hållbart så att störningar från kultur- och idrottsevenemang minskar, samtidigt som antalet evenemang kan öka.

Beskrivning

I en levande storstadsmiljö måste avvägningar göras för att tillgodose invånarnas olika behov och intressen. Staden måste planeras hållbart så att det finns förutsättningar för ett rikt kulturliv och möjligheter att bedriva restaurang- och barverksamhet samt idrottsevenemang utan hälsorisker för närboende. Miljöförvaltningen bistår med vägledning om hur musikverksamheter och idrottsarenor samt andra evenemang kan lokaliseras och bedrivas så att störningar som innebär hälsorisker inte uppkommer för närboende.

Aktiviteter:

- Miljöförvaltningen ska bistå med råd vid användning av ”Vägledning för buller från kulturscener i staden”. Vägledningen ska användas till att ge verksamheter stöd i sitt arbete med lokalisering, planering och försiktighetsmått för att minska risker för störningar i omgivningen och ge verksamheten en tryggare och säkrare möjlighet att bedriva verksamhet i staden. Vägledningen kan även användas i stadsplaneringsarbetet.
- I samband med remisser till socialnämndens tillståndsenhet informerar förvaltningen berörd verksamhetsutövare med avseende på vägledningen om musikbuller.
- Kommunikationsinsatser till berörda verksamhetsutövare t.ex. inför sommarverksamheter med musik på uteservering och liveevent.

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Målet omfattar ett stort och mångsidigt arbete inom bl.a. biologisk mångfald, energi- och materialhushållning, fordonstransporter, utsläpp som sker genom konsumtion samt inlagring av koldioxid. Ett flertal funktioner på förvaltningen har i uppgift att inom sina respektive expertområden vägleda och stödja stadens verksamheter så att arbetet leder till en rättvis klimatomställning i linje med målen i stadens miljöprogram, den nya klimathandlingsplanen samt övriga till miljöprogrammet kopplade handlingsplaner. Stadens inköp är ett viktigt verktyg för att nå uppsatta mål, där förvaltningen har ett nära samarbete med stadsledningskontoret, serviceförvaltningen och övriga förvaltningar och bolag kring såväl strategiska som

konkreta frågor. Energi- och klimatrådgivning och tillsyn är andra verktyg där förvaltningen verkar för måluppfyllelse utanför stadens organisation. Samverkan med näringsliv, akademi, region samt invånare i staden sker löpande. Inom olika projekt testas dessutom nya innovationer, oftast i samverkan med akademien. Genom ett flertal kanaler kommunicerar staden både internt och externt för att underlätta för näringsliv och medborgare att bidra till att nå stadens miljömål. I arbetet med miljöprogram och tillhörande handlingsplaner ingår kopplingen till arbetet med Agenda 2030 som en naturlig del.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Ett klimatpositivt Stockholm innebär att utsläppen av växthusgaser inom stadens geografiska område ska minska kraftigt, samtidigt som koldioxid behöver fångas in och lagras. Den nya klimathandlingsplanen anger hur klimatmålen i Miljöprogram 2030 ska nås. Förvaltningen kommer genom ordinarie verksamhet prioritera och avsätta resurser i arbetet med genomförandet av klimathandlingsplanen. Förvaltningen har rollen att samordna tre omställningsområden och utöver det har förvaltningen en stödjande roll. Det är flera nämnder och bolag som inte tidigare berörts av klimathandlingsplanen som nu får ansvar att minska sina utsläpp, vilket kommer att kräva utökad stöd från förvaltningen. För att ge ett ändamålsenligt stöd avser förvaltningen utveckla arbetet inom och mellan stödfunktionerna, i syfte att underlätta genomförandet av miljöprogram och tillhörande handlingsplaner. Stödinsatserna ska i högre utsträckning prioriteras tillsammans med genomförande förvaltningar, och utformas än mer utifrån mottagarnas behov. Förvaltningens stödfunktioner och expertkompetens ska på så sätt aktivt bidra i genomförande och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	0 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
Kommentar			
Enligt förvaltningens plan för upphandling kommer tre upphandlingar med ett beräknat kontraktvärde över 1 miljon kronor att genomföras under 2025. Dessa avser provfiske och insamling av fisk för miljögiftsövervakning samt analys av organiska miljögifter och kvicksilver i fisk. Ingen av dessa upphandlingar bedöms relevanta för krav, tilldelningskriterier och/eller särskilda kontraktsvillkor som bidrar till ökad cirkularitet.			
 Inköpta förbrukningsartiklar i plast i stadens verksamheter	Fastställs 2025	Fastställs 2025	År
 Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 735 GWh	År
 Mängd byggavfall vid nyproduktion	40 kg/m ²	Tas fram av nämnd/styrelse	År
 Utsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	1,3 ton CO ₂ e/inv	1,3 ton CO ₂ e/inv	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark	2025-01-01	2025-12-31
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden	2025-01-01	2025-12-31
 Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk	2025-01-01	2025-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram	2025-01-01	2025-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla krav på låg miljö- och klimatpåverkan vid upphandling, samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resursmarta val vid köp	2025-01-01	2025-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda hur ett system för att styra mot minskad plastanvändning kan införas, samt identifiera vilka nämnder och bolagsstyrelser som behöver ingå i arbetet	2025-01-01	2025-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi	2025-01-01	2025-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet	2025-01-01	2025-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna, med fokus på involvering och delaktighet	2025-01-01	2025-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden	2025-01-01	2025-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademien och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen	2025-01-01	2025-12-31
 Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi		

Nämndmål: 2.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska Stockholms klimatpåverkan och energianvändning

Förväntat resultat

År 2030 är Stockholms transportsystem ett internationellt föredöme. Gång, cykel och kollektivtrafik är normen. Både väg- och lokal sjöfartstrafik är i hög grad elektrifierade och Stockholms innerstad är helt utsläppsfri. Vidare har Stockholm år 2030 ett robust och förnybart energisystem. Genom innovativa energilösningar och effektivare energianvändning bidrar staden till utvecklingen. År 2030 ska kvarvarande utsläpp i Stockholms geografiska område inte vara högre än 0,6 ton koldioxid ekvivalenter/invånare. Negativa utsläpp ska vara större än de kvarvarande utsläppen. Stockholm ska öka och stärka sin naturliga kolsänka bland annat genom att plantera träd och återvätta dikad mark. Under 2025 kommer förvaltningen att förstärka arbetet med att stödja stadens förvaltningar och bolag i genomförandet av åtgärder i linje med den nya klimathandlingsplanen. Förvaltningen kommer även tillsammans med exploateringskontoret utreda hur staden kan införa högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark.

Beskrivning

Stockholm står inför en stor omställning av transportsektorn, vilken står för de största direkta utsläppen. Samtidigt växer Stockholm och fler ska bo, arbeta och besöka staden. Detta kräver i första hand en omställning av hur vi rör oss och transporterar gods i staden. En snabb elektrifiering behövs och andelen förnybara bränslen måste öka. Staden ska vara en förebild och driva på utvecklingen för hållbara transporter, exempelvis genom en egen fossilfri fordonspark och genom att ställa krav på fossilfria drivmedel och elektrifierade fordon vid upphandlingar som innefattar transporter och arbetsmaskiner. Staden ska också vara en testbädd för hur ny teknik och mer datadrivna processer kan bidra till omställningen.

En förstärkning och utbyggnad av elnätet är en förutsättning för en storskalig elektrifiering av transportsektorn. Fjärrvärme spelar en avgörande roll för nå stadens klimatmål, inte bara genom uppvärmning av byggnader, utan även genom att bidra med negativa utsläpp. Detta uppnås då koldioxid från förbränning av biobränslen i fjärrvärmeproduktionen fångas in och lagras permanent (bio-CCS/BECCS).

Stadens konsumtionsbaserade utsläpp ska också halveras till 2030. Förvaltningen ska även fortsätta arbetet med att utveckla mått och mätmetoder för de konsumtionsbaserade utsläppen samt kartlägga konsumtionsmönster i staden för att få ökad kunskap om var utsläppen är störst och utifrån detta utforma åtgärder som effektivt minskar utsläppen.

Aktiviteter:

- Aktivt delta med stöd och expertkompetens vid genomförandet av Miljöprogram 2030 och den nya klimathandlingsplanen.
- Stödja stadens nämner och bolag i arbetet med att kartlägga och redovisa bolagets utsläpp av växthusgaser från inköp och bistå med expertis i syfte att ta fram åtgärder för att halvera utsläppen till år 2030.
- Bistå kommunstyrelsen i arbetet med att kompetensutveckla medarbetare inom stadens inköpsorganisation för att minska klimatpåverkan från inköp.
- I samverkan med kommunstyrelsen utveckla krav på hållbarhetsmärkning vid upphandling samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resurssmarta val vid köp.
- Fortsätta stödja stadens verksamheter med expertkompetens vid upphandling av fordon, drivmedel, transporttjänster, arbetsmaskiner och entreprenader.
- Fortsätta stödja stadens verksamheter med hjälp för energieffektivisering av byggnader och anläggningar.
- Fortsätta stödja stadens verksamheter med expertkompetens gällande klimat och cirkularitet.
- Utredda och vidareutveckla arbetssätt kring hur utsläppen från invånarnas konsumtion kan minska, med fokus på grupper och sektorer med stor klimatpåverkan samt slutföra utredning från 2024 om förslag på åtgärder för att nå halverade konsumtionsbaserade utsläpp.
- Utredda hur spillvärme och överskottsvärme kan tillvaratas på olika nivåer i energisystem (byggnad, stadsdel samt regional nivå).
- I samverkan med Stockholm Exergi stötta exploateringsnämnden i att utreda ett fossilfritt energisystem i Loudden inklusive storskalig energilagring i bergrum. I samverkan ska även utredning genomföras avseende storskalig energilagring genom att utnyttja existerande fjärrvärmesystem, exempelvis i Ulvsunda.

Nämndmål: 2.1.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska verka för ökade cirkulära materialflöden och en bättre resurshushållning där plastens skadliga påverkan på miljö och klimat minskar

Förväntat resultat

Resurseffektiva och cirkulära lösningar minskar utsläppen av växthusgaser. Giftfrihet ökar förutsättningarna för cirkularitet. Hushållning med begränsade resurser bidrar till att värna biologisk mångfald och livsmiljöerna för land- och vattenlevande arter, i stället för att dessa utarmas. Resurser bevaras och den långsiktiga försörjningen av varor och material säkerställs.

Förvaltningens arbete bidrar till en minskad användning av resurser, mer hållbara och cirkulära val av produkter och tjänster, samt återbruk. Staden har uppnått en hållbar konsumtion i den egna organisationen och underlättar för boende och verksamma i staden att göra resurseffektiva val.

Genom samordning och ett aktivt arbete inom plastområdet ökar plastens cirkularitet och den skadliga miljö- och hälsopåverkan minskar. Arbetet bidrar till att nå miljöprogrammets mål om resurseffektivitet och cirkularitet, samt målen kopplade till energi och klimat, fossilfrihet och ett giftfritt Stockholm.

Beskrivning

Miljöförvaltningen erbjuder genom centrum för cirkularitet stöd och vägledning till stadens förvaltningar och bolag i den cirkulära omställningen. Bygg- och anläggningsmaterial, plast, elektronik och it-utrustning, möbler och textil är flöden som är särskilt prioriterade och där stöd och vägledning utarbetas successivt.

Förvaltningen har de senaste åren förstärkt förmågan kopplad till cirkulärt byggande, återbruk och energi- och climateffektivitet i den byggda miljön. Förmågan stärks nu ytterligare för att kunna bidra till omställningen på ett effektivt sätt. Det finns ett växande intresse på marknaden för cirkulära lösningar och staden har en viktig roll att som markägare, fastighetsägare och förvaltare driva utvecklingen åt rätt håll. Förvaltningen kommer att fortsätta stödja och utreda förutsättningarna för storskaligt återbruk. Frågor kring finansiering, affärsmodell, juridiska avvägningar och samarbeten kommer fortsatt att vara viktiga att utreda inom staden för att nå framgång i arbetet. Förvaltningen kommer också medverka i utredning och planering för en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter.

Förvaltningen koordinerar genomförandet av stadens handlingsplan för hållbar plastanvändning och stödjer berörda verksamheter i genomförandet av åtgärder genom vägledande material, kompetenshöjande aktiviteter och erfarenhetsutbyte. Förvaltningen kommer fortsatt bedriva ett kontinuerligt arbete för att minska plastanvändningen, öka plastens cirkularitet och minska klimatpåverkan, kemikalieexponering och spridningen av mikroplaster.

Aktiviteter:

- Fortsätta utveckla och förstärka centrum för cirkularitet som en stöd- och expertfunktion för stadens förvaltningar och bolag.
- Genom stöd och erfarenhetsdelning bidra till att etablera cirkulära arbetssätt och öka återbruket i stadens olika verksamheter.
- Utvärdera Handlingsplan för cirkulärt byggande 2021-2024.
- Utveckla metoder och arbetssätt tillsammans med näringsliv och akademi inom Klimatarena Stockholm.
- Utveckla utbildningsinsatser inom cirkulärt byggande.

- Utifrån den utredning av materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan ska förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden tas fram.
- Fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen.
- Medverka i utredning och planering för en återbrukscentral för byggmaterial för stadens verksamheter.
- Bistå kommunstyrelsen i utredning av hur ett system för att styra mot minskad plastanvändning kan införas, samt identifiera vilka nämnder och bolagsstyrelser som behöver ingå i arbetet.
- Verka för att plast separeras från övrigt avfall och går till materialåtervinning.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en stödjande och utredande roll gällande biologisk mångfald i staden. Detta innefattar bl.a. implementering av handlingsplanen för biologisk mångfald, stöttning vid implementering av belysningsstrategin, kommunikation och förankring av stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) och miljöövervakning. Arbetet kopplar bland annat till mål 11 (*Hållbara städer och samhällen*), 14 (*Hav och marina resurser*) och 15 (*Ekosystem och biologisk mångfald*) i Agenda 2030.

Nämnden bedriver också tillsyn av skyddade områden och ger rådgivning om skötsel och åtgärder i naturområden, vilket syftar till att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden och en fungerande grön infrastruktur.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning	2025-01-01	2025-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall	2025-01-01	2025-12-31

Nämndmål: 2.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att stärka Stockholms biologiska mångfald

Förväntat resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämnden samordnar arbetet enligt handlingsplanen för biologisk mångfald i syfte att ekologiska funktioner och artrikedom ska kunna värnas samtidigt som staden växer. Genom nämndens arbete med implementering av handlingsplanen för biologisk mångfald och stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) ges förutsättningar för en stärkt förvaltning och planering av stadens grönområden som främjar den biologiska mångfalden. Ekologiska och rekreativa värden i skyddade naturområden bibehålls, utvecklas och tillgängliggörs för medborgarna. Arbetet syftar även till att säkerställa funktionen i Stockholms blågröna infrastruktur. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också tillsammans med övriga berörda nämnder fortsätta att utveckla arbetet inom *Grönare Stockholm*.

Stärkt miljöövervakning av biologisk mångfald ger kvalitetssäkrad data och underlag så att staden kan prioritera vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå stadens mål. Resultatet av de inventeringar och kartläggningar som tas fram ger underlag för tillsyn, fysisk planering, skötsel, åtgärdsarbete och miljöövervakning.

Arbetet med biologisk mångfald kommuniceras internt inom staden och till stockholmarna för att skapa engagemang i utvecklingen av en hållbar stad med ett rikt växt- och djurliv.

Beskrivning

Handlingsplanen för biologisk mångfald och stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald skapar förutsättningar att inom stadens olika verksamheter värna och gynna funktionerna i Stockholms blågröna infrastruktur.

Miljöförvaltningen planerar åtgärder inom naturvårdsområdet, bidrar med ekologisk kompetens och utbildning gällande biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt bedriver fortlöpande miljöövervakning av stadens natur.

Övervakningen av naturmiljön på landskaps-, habitat- och artnivå enligt uppdaterat program för miljöövervakning av biologisk mångfald fortsätter under 2025.

Miljöförvaltningen utvecklar arbetet med kommunikation kring biologisk mångfald i syfte att sprida kunskap om åtgärdsarbete i parker och grönområden samt stötta andra förvaltningar och bolag (se även nämndmål 3.7.2).

Miljöförvaltningen kommer att delta i förvaltningsövergripande arbetsgrupper för att genomföra budgetuppdragen om att utreda och inrätta naturreservat och biotopskyddsområden.

Som ett led i arbetet med att ta ett helhetsgrepp kring natur- och grönfrågorna i staden kommer förvaltningen fortsatt att delta i det förvaltningsövergripande arbetet med att ta fram en strategi för skydd av naturområden, utreda en modell för att stärka de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet samt fortsätta följa utvecklingen av stadens totala grönyta.

I tillsynsarbetet enligt 7 kap. miljöbalken bevakas områden skyddade som Natura 2000, natur- och kulturreservat, naturminnen samt strandskyddsområden. Med rådgivning, information och samråd skapas förutsättningar för att syftena med de skyddade områdena uppnås.

Aktiviteter:

- Samordna, följa upp, implementera och kommunicera stadens arbete med biologisk mångfald enligt handlingsplan för biologisk mångfald inklusive de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald.
- I samverkan med andra utpekade förvaltningar delta i arbetet med att utreda och inrätta nya naturreservat och biotopskyddsområden.
- Tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen.
- Stötta stadens förvaltare av naturområden i arbetet med skötsel och åtgärder för att gynna biologisk mångfald genom informationsspridning, rådgivning, kunskapsunderlag och utbildning. Särskilt fokus kommer att ligga på Järvaområdet.
- Genomföra övervakning enligt miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald.
- Fortsatt följa utvecklingen över tid för stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden samt utveckla metodiken för uppföljning av prioriterade arter och naturkvaliteter identifierade i handlingsplan för biologisk mångfald.
- I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och andra berörda nämnder arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning.
- I samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafیکنämnden m.fl. fortsätta arbetet med framtagande av en strategi för skydd av naturområden samt utreda en modell för att stärka de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Personbilstrafiken i Stockholm, liksom utsläppen, ska minska i takt med att framkomligheten ökar för andra transportslag. Förvaltningen har fortsatt höga ambitioner när det gäller att ge stöd till förvaltningar och bolag med miljöfordons- och drivmedelskompetens vid upphandling, uppföljning av transporttjänster samt vid installationer av laddinfrastruktur. Andelen förnybara bränslen och elbilsanvändningen ska fortsatt öka samtidigt som trafiken ska minska.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Minskade utsläpp från transporter, jämfört med 2010	-30 %	-30 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas	2025-01-01	2025-12-31

Nämndmål: 2.3.1 Användningen av miljöfordon, förnybara drivmedel och effektiva mobilitetslösningar ska öka

Förväntat resultat

Enligt Stockholms stads miljöprogram ska utsläppen från transportsektorn i Stockholms geografiska område minska med 80 procent till 2030 (jämfört med 2010). Trafikarbetet ska minska med 30 procent till år 2030 (jämfört med 2017) och innerstaden ska vara utsläppsfri år 2030. Dessutom ska utsläppen från konsumtion halveras. Fossila bränslen ska fasas ut ur stadens egna och upphandlade verksamheter.

Stadens fordonsflotta ska år 2025 bestå av 100 procent miljöbilar och stadens biodrivmedels- och elbilar tankas/laddas till 92 procent med miljöbränsle.

Parkeringsplatser utomhus och inomhus som staden äger på kvartersmark ska till hög andel förses med laddning och stockholmarna ska få ökad närhet till flera olika typer av mobilitetslösningar som kan användas vid behov (exempelvis kollektivtrafik, elbilpool, låncyklar och serviceboxar m.m.).

Beskrivning

Miljöförvaltningen arbetar för ett transporteffektivt samhälle där utsläppen från trafiken minskar. Förvaltningen arbetar med att öka andelen miljöfordon, biodrivmedel, elbilsladdning och olika mobilitetslösningar. Förvaltningen fortsätter arbetet med att ge råd och stöd vid kravställning och uppföljning av upphandlingar där fordon och transporttjänster ingår. Inom ramen för genomförandet av miljöprogrammet och förslaget till ny klimathandlingsplan kommer arbetet att intensifieras i övriga staden, och förvaltningen kan bistå med expertkompetens i arbetet. Förvaltningen arbetar för en ökad regional samverkan och sprider aktivt kunskap och information till andra kommuner, företag och privatpersoner med syftet att öka andelen miljöfordon och förnybara drivmedel i Stockholm. Arbetet bedrivs i linje med målen i Agenda 2030 om *Hållbar energi för alla, Hållbara städer och samhällen* och *Bekämpa klimatförändringar*.

Aktiviteter:

- Ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon. Optimera hanteringen och användningen av stadens egna fordon. Förnyad upphandling av elbilspooltjänsten med eldrivna personbilar och lätta lastbilar.
- Stödja nämnder och bolagsstyrelser med miljö- och klimatkrav vid upphandlingar som inkluderar fordon och transporter (gäller bilar, lastbilar, entreprenadmaskiner, arbetsfordon, parkskötselverktyg, laddinfrastruktur med mera). Förvaltningen bistår vid såväl framtagande av krav som vid uppföljning och utvärdering.
- Stödja stadens verksamheter i utvecklingsarbete och testverksamhet för att ställa om entreprenadfordon till eldrift. Stötta med fordons- och drivmedelskompetens gällande omläggning av gods från lastbil till pråm och lastcykel samt gällande åtgärder för att effektivisera masshanteringen.
- Bistå trafikkontoret i arbetet med Elektrifieringspakten och för att nå målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030.
- Delta samordningsgruppen för elektrifiering som leds av trafikkontoret och som inrättats för att möjliggöra en snabb elektrifiering genom gemensam målstyrning.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver ett omfattande program- och projektarbete med bland annat miljöövervakning av luft, vatten och biologisk mångfald. Tillsyn och kontroll bidrar till att undanröja risker avseende hälsovådliga miljöer och produkter samt säkerställer säkra livsmedel för stockholmarna. Miljöförvaltningen utgör specialiststöd i arbetet med att minska spridningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier samt i arbetet med vattenförvaltning. Arbetet har sin grund i stadens miljöprogram och i handlingsplanen för god vattenstatus med tillhörande åtgärdsprogram för vatten, samt i stadens kemikalieplan.

Arbetet kopplar bland annat till mål 3 (*God hälsa och välbefinnande*), 7 (*Rent vatten och sanitet för alla*), 11 (*Hållbara städer och samhällen*) 14 (*Hav och marina resurser*) och 15 (*Ekosystem och biologisk mångfald*) i Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Andel upphandlingar med kemikaliekrav	100 %	Fastställs 2025	År
Kommentar			
Årsmålet avser upphandlingar inom prioriterade områden för staden i sin helhet (inte enbart miljö- och hälsoskyddsnämndens upphandlingar).			
 Antal dygn över miljökvalitetsmålet för	Max 35 dygn	Max 35 dygn	År

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
dygnsmedelvärdet för PM10			
Antal förekomster i stadens kemikaliehanteringssystem av utpekade produkter med utfasningsämnen	93	Fastställs 2025	År
Antal timmar över miljökvalitetsmålet för timmedelvärdet för kvävedioxid	Max 175 timmar	Max 175 timmar	År
Vattenområden med förbättrad näringssituation	56 %	56 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda utökning av luftmätningsstationer med fokus på ytterstaden och stora trafikleder	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås	2025-01-01	2025-12-31

Nämndmål: 2.4.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i en stadsplanering som värnar miljön och människors hälsa samt säkerställer den växande stadens behov

Förväntat resultat

Miljöförvaltningen medverkar i stadsplaneringen så att miljö- och hälsofrågor uppmärksammas och integreras i ett tidigt skede. Nyproducerade bostäder, skolor och förskolor ska vara hälsosamma. Negativ påverkan på miljö- och hälsa i samband med exploatering ska förebyggas.

Förvaltningen bidrar till en utveckling av arbetet med vattenfrågor, luftkvalitet, buller, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatanpassning och minskad klimatpåverkan inom stadsplaneringen. Nämndens arbete ger förutsättningar för bättre vattenkvalitet i stadens sjöar och vattendrag samt utveckling av den biologiska mångfalden i staden. Miljöförvaltningen medverkar också i stadens arbete med klimatanpassning där målet är att skapa blågröna, mångfunktionella lösningar som bidrar till att hantera extrema väderhändelser, såsom skyfall och värmeböljor.

Beskrivning

Förvaltningen verkar för att miljöfrågorna beaktas i övergripande stadsplanering genom att bidra med kompetens i planprocesser och ta fram underlag i form av handlingsplaner, åtgärdsprogram, kunskapsunderlag och geodata. Stadens verktyg för scenarioanalyser ska användas som stöd i tidiga skeden. Genom att bidra med kunskap i ett tidigt skede i detaljplaneringen möjliggörs en långsiktig hållbarhet, en hälsosam miljö, en robust grönstruktur med biologisk mångfald och goda förutsättningar för mångfunktionella ekosystemtjänster, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning samt att miljö kvalitetsnormer för luft och vatten följs. Förvaltningen tar bl.a. fram underlag till stadsbyggnadsnämndens beslut om betydande miljöpåverkan, vilket även innehåller en utförlig beskrivning av för planen viktiga miljö- och hälsofrågor att utreda och beakta. I planprocessen bidrar nämnden med expertkunskap om bl.a. buller, luftkvalitet, vattenkvalitet och dagvattenhantering, markföroreningar, naturvärden och klimatanpassning.

Förvaltningen verkar för att störningar ska förebyggas vid lokalisering av bostäder, skolor och förskolor i anslutning till olika typer av verksamheter. Förutsättningar för ett rikt kulturliv och möjligheter att bedriva restaurangverksamhet samt kulturevenemang vägs mot invånarnas rätt till lugn och ro i sin bostad och möjlighet till en fredad nattsömn. Möjligheter för idrottsutövning vägs mot motsvarande risk för störningar.

Särskilda arbetsinsatser görs för att förbättra kunskapsläget gällande åtgärder avseende värmeböljor, med fokus på barn och äldre som är de som riskerar att drabbas mest, där socioekonomiskt utsatta områden prioriteras. Förvaltningen kommer att delta i det förvaltningsövergripande arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall samt aktivt delta i arbetet med att uppdatera handlingsplanen för klimatanpassning. Förvaltningen kommer under året inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med att bygga motståndskraft mot värmeböljor.

Förvaltningen bidrar även med expertkunskap i arbetet med hur staden ska återhämta sig från historiska markföroreningar samt i det förebyggande arbetet med att undvika att nya områden förorenas.

Tillsyn av befintliga verksamheters miljö- och hälsopåverkan samt verksamhet kopplat till exploatering är viktig för att säkerställa en god bebyggd miljö samt för att möjliggöra stadsutveckling.

Aktiviteter:

- Bistå berörda nämnder i stadsplaneringen med underlag och bedömningar gällande miljö- och hälsofrågor som t.ex. ljudkvalitet, luftkvalitet, markföroreningar, dagvattenfrågor, biologisk mångfald, blågrön infrastruktur, ekosystemtjänster, klimatpåverkan och klimatanpassning.
- Utveckla arbetet med klimatanpassning med fokus på värmesamordning genom att inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med att bygga motståndskraft mot värmeböljor.
- I samarbete med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden,

stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall.

- Medverka i arbetet med att uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning.

Nämndmål: 2.4.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att Stockholms luftkvalitet förbättras och bullerstörningarna minskar

Förväntat resultat

Stockholms invånare utsätts inte för hälsorisker på grund av skadlig exponering av buller eller luftföroreningar. Luften är så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Halterna av luftföroreningar klarar de målvärden som definieras av miljökvalitetsmålet *Frisk Luft*. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer också stötta trafiknämnden i arbetet med att genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås.

Det fortsatta arbetet med fönsteråtgärder, åtgärder på skol- och förskolegårdar, bullerskärmar, lågbullrande vägbeläggning och gröna bullerskyddslösningar, t.ex. växtbeklädda väggar, minskar bullerexponeringen i staden. De gröna bullerskyddslösningarna förväntas ge positiv effekt för medborgarnas upplevelse av såväl ljudmiljö som miljön i övrigt.

Beskrivning

Luftkvaliteten i Stockholm har blivit mycket bättre i och med att utsläppen av luftföroreningar har minskat kraftigt. Strängare utsläppskrav på fordon och industrier, utbyggnad av fjärrvärme, renare bränslen, miljözoner, trängselskatt, dubbdäcksförbud m.m. har bidragit till förbättringen av luftkvaliteten i staden. Miljökvalitetsnormer enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477) klaras numera nästan överallt i Stockholm, men för att klara det nationella miljökvalitetsmålet *Frisk luft* till skydd för människors hälsa samt WHO:s riktvärden krävs ytterligare åtgärder för att sänka halterna.

Under 2023 och 2024 genomförde miljöförvaltningen och trafikkontoret en utredning kring vilka åtgärder som krävs för att klara WHO:s riktvärden i staden till år 2030. Det är framförallt utsläppen från vägtrafiken som ytterligare behöver minska. År 2025 kommer miljöförvaltningen i samarbete med trafikkontoret välja ut och prioritera åtgärder utifrån utredningen. Förvaltningen stöttar med expertkompetens kring åtgärders effekter på luftkvaliteten. Under 2025 så kommer även arbetet med att utvärdera stadens miljözoner att fortgå, med fokus på miljözon klass 3.

För att täcka de krav och syften som gäller för luftkvalitetsövervakning är stadens mätstationer placerade där halterna tenderar att vara höga och där många människor vistas och exponeras för ohälsosam luft. De flesta mätstationer återfinns i gaturum i innerstaden eller

intill hårt trafikerade vägar. Miljöförvaltningen ska under 2025 utreda ifall det finns ett behov av att utöka antalet luftmättningsstationer med fokus på ytterstaden och stora trafikleder.

Förvaltningen fokuserar i sin tillsyn på de aspekter som har störst miljö- och hälsopåverkan. Förvaltningen har en aktiv roll vid framtagande samt uppföljning av åtgärdsprogram för luft och buller. Förvaltningen deltar aktivt i projekt och nätverk som syftar till förbättrad luft- och ljudmiljö. De stora infrastrukturprojekten, samt förtätningen av staden, genererar relativt många klagomål. Förvaltningen bevakar också luft- och ljudkvalitet i stadsplaneringen.

Aktiviteter:

- Kontinuerlig luftövervakning och utvärdering av miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål.
- Utvärdering och uppföljning av åtgärder för att sänka halterna av olika luftföroreningar med mål att klara miljökvalitetsmålet *Frisk Luft*.
- Medverka och stötta Sveriges kommuner och regioner och Naturvårdsverket i arbetet med implementeringen av det nya luftkvalitetsdirektivet.
- Utvärdera stadens miljözoner samt bullernivåer och bullerstörningar i miljözon 3.
- Bistå trafikkontoret i arbetet med att påbörja åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås.
- Utreda utökning av luftmättningsstationer med fokus på ytterstaden och stora trafikleder.
- Kontinuerligt ge stadens medborgare information om luftkvalitetssituationen.
- Åtgärdsprogram buller Stockholms stad 2024-2028 enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller ska tillämpas i nära samarbete med trafikkontoret.
- Fortsatt tillsyn av väghållarnas egenkontroll gällande miljöstörningar i form av buller och luftföroreningar från trafiken. Fortsatt tillsynsinsats gällande luftkvalitet vid tunnelmynningar.
- Fortsatt tillsyn av väghållarnas arbete för att klara de nationella miljömålen för frisk luft på platser där känsliga grupper vistas stadigvarande, som t.ex. skolor och förskolor.
- I tillsynen av miljöfarliga verksamheter och byggverksamheter verka för att utsläpp till luft och bullerstörningar reduceras så långt som möjligt.

Nämndmål: 2.4.3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs

Förväntat resultat

Under året kommer arbetet med att stötta stadens förvaltningar och bolag i genomförandet av åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster att intensifieras. Minst ytterligare ett lokalt åtgärdsprogram kommer att färdigställas för politisk behandling. Genom deltagande i regionala vattensamarbeten och forskningsprogram intensifieras arbetet för bättre vattenstatus i stadens vatten. Löpande och kvalitetssäkrad miljöövervakning skapar underlag så att staden kan prioritera vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Övervakningen bidrar också till uppföljningen av utförda åtgärder. Tillsyn som verktyg för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten fortsätter att utvecklas.

Beskrivning

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning av arbetet med vattenförvaltning i staden och för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Förvaltningen samverkar med och stöttar stadens förvaltningar och bolag i arbetet med genomförande av operativa åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen. Förvaltningen bedriver löpande miljöövervakning i syfte att ge underlag för tillsyn, fysisk planering samt planering och uppföljning av åtgärder. Miljöförvaltningen kommer att vidareutveckla arbetet med kommunikation och samverkan i syfte att sprida kunskap om åtgärdsarbete i vatten och därmed öka möjligheterna för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Förvaltningens tillsyn är ett viktigt verktyg i arbetet med att nå miljö kvalitetsnormerna både i den befintliga staden och vid stadsutveckling.

Aktiviteter:

- Samordna, följa upp, implementera och kommunicera stadens vattenarbete enligt handlingsplan för god vattenstatus och de lokala åtgärdsprogrammen.
- Stötta genomförandeorganisationerna i ett effektivt genomförande av de operativa åtgärder som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen, i syfte att underlätta stadsutvecklingen, med fokus på att förbättra expertstödet till stadsdelsnämnderna.
- Stödja och utveckla arbetet med klimatanpassning och planhandläggning i syfte att verka för att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas.
- Genomföra löpande miljögiftsövervakning för att följa utvecklingen av kemisk status och särskilda förorenade ämnen i stadens prioriterade sjöar, vattendrag och kustvatten och vid behov komplettera med screening i övriga vatten.
- Genomföra undersökningar i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten i enlighet med övervakningsprogram för ekologisk status.

- I samarbete med exploateringsnämnden fortsätta utvecklingen av arbetet med växtbaserad sanering av förorenad mark.
- Delta i kommunövergripande vattensamverkansgrupper och vattenvårdsförbund samt i regionala samt internationella vattensamarbeten och samarbeta med olika forskningsinstitut för att intensifiera vattenarbetet.
- Bistå exploateringsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att inrätta nya strandbad och vinterbadplatser.
- Identifiera vilka miljöfarliga verksamheter som idag omfattas av nämndens tillsyn som är verksamma inom respektive avrinningsområde samt bedöma om det finns andra verksamheter som har påverkan på recipienterna.
- Genomföra tillsyn av avloppsreningsverken, ledningsnätet och utföra tillsyn kopplat till ombyggnationen av Henriksdals reningsverk och byggnationen av nya avloppstunnlar.
- Genomföra tillsyn av industrier, verkstäder, kemtvättar, drivmedelsstationer, fordonstvättar samt buss- och tågdepåer avseende avloppsutsläpp (dag- och spillvatten inklusive vatten från fordonstvätt).
- Fortsatt tillsyn av befintliga trafikdagvattenanläggningar samt utföra tillsyn kopplat till högtrafikerade vägar samt spår utan rening av dag- och tunnelvatten.
- Fortsatt tillsyn av länshållningsvatten som uppstår t.ex. vid schaktarbeten eller tillsats av processvatten vid nybyggnation eller underhållsarbeten.

Nämndmål: 2.4.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska spridningen av farliga kemikalier

Förväntat resultat

Stadens egna verksamheter liksom näringsliv och konsumenter ska få en ökad medvetenhet, kunskap och tillgång till verktyg för att göra kemikaliesmarta val i sin vardag och kunna verka för ett giftfritt Stockholm. Särskilt fokus är att minska barns, ungas och gravidas exponering. Inom det förebyggande kemikaliarbetet kommer särskilt fokus läggas på att identifiera och fasa ut produkter som innehåller PFAS liksom ftalater, bisfenoler och svårnedbrytbara ämnen. Specifikt ska staden skärpa sina krav och sluta köpa in varor och produkter i vilka innehållet av dessa ämnen är känt och alternativ fria från dessa ämnen ska introduceras, med målsättning att användningen av produkter innehållande ovanstående ämnen ska minimeras och på sikt upphöra.

Tillsyn och kontroll bidrar till att undanröja risker avseende hälsovådliga miljöer och produkter samt säkerställer säkra livsmedel för stockholmarna. Kosmetiska och kemiska produkter samt varor med kemiska ämnen i butiksledet är korrekt märkta och förpackade. Kosmetiska produkter innehåller inte otillåtna ämnen vilket förebygger allergier och ohälsa

hos stockholmarna. Företag som säljer kosmetiska och kemiska produkter har ökad kunskap om gällande bestämmelser.

Beskrivning

Ett förslag till ny kemikalieplan för staden kommer att läggas fram för beslut under början av året. I planen beskrivs hur staden ska bedriva ett strukturerat arbete med att undvika farliga kemikalier i alla stadens verksamheter och på så vis uppnå målen i miljöprogrammet. Även handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast föreslås integreras i den nya kemikalieplanen. De vägledningar för förskolor, skolor och arbetsplatser med mera som har tagits fram ska fortsätta implementeras i berörda organisationer och i vissa fall revideras. Miljöförvaltningen erbjuder genom kemikaliecentrum verksamheterna stöd och vägledning. Genom utredningar och analyser av material identifieras effektiva arbetssätt, relevanta krav på produkter och vad som är kemikaliesmarta val. Förvaltningen bedriver även övervakning av miljögifter i inomhusmiljön, särskilt där barn vistas, enligt ett särskilt nyligen framtaget program.

Tillsyn av kemiska produkter och andra kemikalieintensiva verksamheter som konstgräsplaner, takblästring, klottersanering och spridning av bekämpningsmedel bidrar till att minska spridningen av mikroplaster och kemikalier till miljön. Tillsynen av kosmetiska produkter kommer att fokusera på produkter som säljs i stora volymer. Vid tillsyn av märkning och innehåll kommer innehåll av PFAS-ämnen och ftalater att kontrolleras. Verksamhetsutövarna kommer att informeras om vilka restriktioner som finns för mikroplaster i kosmetiska produkter.

Aktiviteter:

- Revidera vägledningen för kemikaliesmart förskola och inkludera fler hållbarhetsfrågor, exempelvis resurseffektivitet.
- I samarbete med utbildningsförvaltningen verka för implementering av vägledning för kemikaliesmart skola och fritidshem
- Fortsätta identifiera användningsområden av PFAS, bisfenoler och ftalater och möjligheter till substitution för att på sikt undvika dessa ämnesgrupper
- Vidareutveckla metoder för hälsorelaterad miljögiftsövervakning i inomhusmiljön
- Kontroll av kemiska produkter i butik och i e-handeln, och tillsyn av lagerhållare.
- Utifrån fokusområdet *Kemikalier kopplat till miljö och hälsa*, som fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskydds-nämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor har fastställt tillsammans med miljöförvaltningen, kommer förvaltningen fokusera särskilt på kontroll av förbjudna allergiframkallande ämnen i kosmetiska produkter.
- Handläggning av ansökningar och anmälningar om spridning av växtskyddsmedel.
- Delta i Kemikalieinspektionens nationella samverkansprojekt om bekämpningsmedel.
- Stärka kemikalietillsynen i förskolor och skolor

- Stärka kemikalietillsynen inom vård och omsorg och inkludera minskad användning av engångsartiklar i plast. Stärka samverkan med stadsdelsförvaltningarna, Micasa och äldreförvaltningen.
- Utredda utsläppen av PFAS och CO₂e från f-gaser i köldmedieanläggningar och mobila installationer.

Nämndmål: 2.4.5 Avfallet i Stockholm hanteras så att det inte medför negativa konsekvenser för miljö och hälsa

Förväntat resultat

Verksamhetsutövare har en effektiv och miljömässigt godtagbar avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar. Minskad sammantagen påverkan på stockholmarnas miljö och hälsa, bl.a. minskad nedskräpning och minskad exponering för farligt avfall. En ökad medvetenhet hos verksamhetsutövare och allmänhet om vikten av att hantera sitt avfall korrekt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Beskrivning

I Stockholm skapas stora mängder avfall. Miljöförvaltningen arbetar med tillsyn för att verksamhetsutövare ska följa avfallshierarkin genom att ha en god egenkontroll; i första hand hushålla med råvaror, här efter återanvända och återvinna avfall samt även i övrigt följa lagstiftningen. Tillsynsinsatser sker både via information och genom kontroll av efterlevnaden av avfallslagstiftningen. Utöver den planerade tillsynen sker kontakt med verksamhetsutövare i de fall förvaltningen får kännedom om klagomål på deras avfallshantering. Tillsynen avser alla typer av verksamheter såsom exempelvis restauranger och livsmedelsbutiker, avfallsanläggningar (metallskrotar, återvinningscentraler och återvinningsstationer), byggverksamheter inklusive hantering av rivningsavfall samt ägare av flerbostadsfastigheter. Verksamheters hantering av avfall granskas även inom ramen för tillsyn av miljöfarliga verksamheter inom staden, såsom verkstäder, kemtvättar, bensinstationer m.fl. Förvaltningen besvarar även remisser från länsstyrelsen avseende ansökan om tillstånd till transport av avfall samt hanterar inkommande ansökningar om dispens, bland annat från kravet på insamling av matavfall.

Aktiviteter:

- Bidra till att användning av massor för anläggningsändamål ökar i syfte att få till en bättre resurshushållning.
- Verka för skärpt tillsyn av avfall i syfte att minska illegal avfallshantering.
- Genomföra tillsyn på olika typer av verksamheter inom ett geografiskt område i syfte att motverka illegala verksamheter.

- Delta i stadens gemensamma tillsynsinsatser inom ramen för projektet *Gemensam tillsyn*.
- Delta vid myndighetsgemensamma tillsynsinsatser.
- Förstärka tillsynen av centrumanläggningar med fokus på de anläggningar som misstänks misskötas.
- Genomföra tillsyn på avfallsanläggningar och avfallstransportörer.
- Genomföra tillsyn av bygg- och rivningsavfall.
- Genomföra tillsyn av restauranger och andra verksamheter avseende separering av olika avfallsfraktioner.
- Handlägga dispensansökningar avseende obligatorisk insamling av matavfall/bioavfall samt andra typer av dispenser samt följa upp att införandet av obligatorisk matavfallsinsamling efterlevs.
- Bedriva tillsyn av skötsel och städning av återvinningsstationerna inom staden.

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämndens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Ett proaktivt utvecklingsarbete bedrivs och processer som kan vara lämpliga för digitalisering identifieras löpande. Förvaltningen både deltar i och driver utvecklings- och innovationsprojekt för att skapa och sprida nya lösningar som ger god miljönytta. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn och kontroll är rättssäker och opartisk och genom likabehandlingsprincipen skapas förutsägbarhet för stadens företagare. Förvaltningen samverkar också med akademien för att enklare kunna ta del av nya forskningsrön samt som ett led i den framtida kompetensförsörjningen. Som en del av stadens egen ekonomi kan nämnden uppvisa en god budgethållning och noggrann kontroll av kostnader. Externfinansiering genom projekt nyttjas där det är möjligt.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Miljö- och hälsoskyddsnämnden driver ett effektiviseringsarbete i linje med stadens kvalitetsprogram i form av digitalisering, ständiga förbättringar och där det är möjligt och önskvärt nyttjande av innovativa lösningar. Administrativa rutiner förenklas och nya lösningar övervägs ständigt för att minska kostnader samtidigt som lika mycket eller mer arbete utförs inom nämndens uppdrag. Köp av tjänster övervägs när det är effektivt. Nämnden är uppmärksam på när insatser kan finansieras genom externa medel, vilket möjliggjort både ytterligare utvecklingsinsatser samt bidragit till högre kvalitet för medborgare och företag i staden.

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2025 som efter begärda omslutningsförändringar uppgår till 316,1 mnkr i kostnader och 143,8 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 172,3 mnkr. Tillsynen är förvaltningens kärnverksamhet och den årliga taxeöversynen säkerställer att nämndens taxor motsvarar de faktiska kostnaderna samt att nämnden har rätt intäktsnivå. Nämnden bibehåller en hög självfinansieringsgrad trots ett ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta; exempelvis arbete för att motverka illegal avfallshantering och livsmedelsfusk. Genomförda satsningar inom digitalisering som initialt medför ökade kostnader, och där en del av effektiviseringsresultaten väntas först senare, bedöms inte påverka självfinansieringsgraden negativt.

Nämndens kostnader avser främst anställd personal respektive konsulter med specialistkompetenser som tas in för olika uppdrag. Nämndens finansiering består till lite mer än hälften av skattemedel, följt av tillsyns- och kontrollavgifter som den näst största intäktskällan. Nämnden har också flertalet projekt med externfinansiering och jobbar aktivt för att öka den andelen. Investeringsnivån är fortsatt låg och begränsad till en enhet på förvaltningen, avseende utrustning för luftmätning.

Likt övriga nämnder har de senaste årens höga inflation haft påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet. Prisökningarna väntas dock kommande år ligga på en lägre nivå, varpå mer miljö- och klimatnytta kan åstadkommas per investerad krona.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål: 3.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är kostnadseffektiv

Förväntat resultat

Bibehålla en hög självfinansieringsgrad och utföra tillsyn enligt tillsynsplanen och kontrollplanen.

Den tid som den enskilde verksamhetsutövaren har betalat för ska motsvaras av den tillsynstid som ägnas denne. Det är särskilt viktigt att följa upp tillsyn för verksamhetsutövare med fast årlig avgift. Detta eftersom årsavgiften för dessa verksamhetsutövare faktureras efter en förbestämd taxa och inte efter faktiskt registrerade utförda timmar som är fallet vid timdebitering. För mindre verksamheter ska avgiften motsvara tillsynstiden över flera år. Mer information om områden för tillsyn och kontroll återfinns också i bilaga 2 (tillsynsplan för miljöbalken) och bilaga 3 (livsmedelskontrollens kontrollplan).

Beskrivning

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid som verksamhetsutövarna har betalat för ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en legitim kommunal tillsyn. Taxan motsvarar i huvudsak den av Sveriges kommuner och regioner utarbetade miljöbalks- och livsmedelstaxan och är riskbaserad. Stockholms taxa bygger på en analys av tidigare års tillsynsbehov med en bedömning av de kommande årens behov av tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks inte årligen, utan tillsynen för många objekt sker med något eller några års mellanrum. Förvaltningen följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen.

Bibehålla en hög självfinansieringsgrad

Förvaltningen gör årligen en taxeöversyn. Taxan är i linje med lagstiftarens intentioner om självkostnadsfinansiering av tillsynen. I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalkstillsynen och livsmedelskontrollen.

Av tabellen nedan framgår självfinansieringsgrad för 2024 och den förväntade självfinansieringsgraden för 2025.

	VP 2025	T2 2024	VP 2024
Miljöbalkstillsyn (MB)			
Självfin.grad Miljö- och hälsoskydd	62,6%	63,8%	63,8%
Självfin.grad Stadsmiljö	60,1%	67,8%	62,2%
Självfin.grad MB	62,2%	64,4%	63,5%
Livsmedelskontroll			
Självfin.grad Livsmedelskontroll	71,2%	71,2%	72,6%
MHN tillsyn	65,5%	67,0%	66,9%

Den förväntade självfinansieringsgraden för år 2025 inom miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll är något lägre jämfört med föregående års uppskattning i verksamhetsplan 2024. Den marginellt lägre självfinansieringsgraden beror främst på det minskade intäktskravet för nämnden i stadens budget för 2025, för att möjliggöra för nämnden att ha ett ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta. Även den generella kostnadsutvecklingen bidrar.

Med anledning av att livsmedelskontrollen genomgått en omställning från fasta årliga avgifter till efterhandsdebitering har kostnaderna stigit p.g.a. ökad administration.

Kostnadsökningarna medförde att självfinansieringsgraden under en period sjönk.

Övergången till efterhanddebitering är i stort avklarad, vilket medför att relaterade kostnader framöver bedöms minska succesivt i takt med att organisationen och arbetssätt anpassas.

Självfinansieringsgraden bedöms stabiliseras på en fortsatt hög nivå.

Utifrån miljöförvaltningens utvecklingsplan ökar graden av digitalisering. Fortsatt utveckling av digitala inspektioner medför initialt högre kostnader men förväntas framåt höja effektiviteten inom tillsynen ytterligare.

Årsarbetare inom Miljöbalks- och Livsmedelstillsynen

	Verksamhetsberättelse 2023	Verksamhetsplan 2024	Verksamhetsplan 2025
Miljöbalks- tillsyn	81,7	83,9	88,8
Livsmedels- kontroll	42,0	43,0	46,0
Summa	123,7	126,9	134,8

Antalet årsarbetare på förvaltningen ökar i takt med att verksamheten växer, till följd av ökat behov och ambitionshöjningar. Budgettillskott som nämnden får går i regel till antingen anställningar eller konsultuppdrag.

Aktiviteter:

- Genomföra årlig taxeöversyn.

Nämndmål: 3.1.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra till att Stockholms stads upphandlingar är hållbara

Förväntat resultat

Stockholm är i framkant när det gäller miljö- och klimatkrav vid inköp, samt uppföljning av att kraven efterlevs. Kraven på cirkularitet ska öka i inköpsprocesser, och miljö- och klimatpåverkan från varor och tjänster som staden köper in ska minska. Stockholms stad ska vara en fossilfri organisation år 2030 och påverkan på den biologiska mångfalden ska minska genom krav som gynnar biologisk mångfald i och utanför staden.

Beskrivning

Förvaltningen ska använda sin expertkunskap för att bistå andra verksamheter i staden att ställa relevanta krav på cirkularitet, miljö och klimat vid upphandlingar, och att implementera dessa under avtalstiden. Det gäller till exempel vid ny- och ombyggnationer, förvaltning av grönområden, upphandling av solenergianläggningar, varor, livsmedel, kemikalier, städtjänster samt fordon och transporter. För upphandlingsrelaterade aktiviteter kopplat till kemikalieområdet, se även nämndmål 2.4.4.

Aktiviteter:

- Tillsätta en ny tjänst för att samordna förvaltningens inköps- och upphandlingsstöd till övriga staden, inom alla miljöområden.
- Ansvara för inköpskategorierna fordon.
- Delta med miljö- och klimatexpertis i stadens kategoriarbete för upphandling, vid bl.a. om- och nybyggnation, förvaltning av grönområden, upphandling av solenergianläggningar, varor, livsmedel, kemikalier, städtjänster, vitvaror samt fordon och transporter.
- Stödja förvaltningar och bolag inom cirkulära inköpsprocesser.
- Fortsätta identifiera användningsområden av PFAS, bisfenoler och ftalater och möjligheter till substitution för att på sikt undvika dessa ämnesgrupper.
- I samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljökrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de egna avtalen.

Nämndmål: 3.1.3 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är innovativ och använder digitala verktyg

Förväntat resultat

Fortsatt utveckling av egen kompetens och stärkt förmåga för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering genom att fortsätta utveckla arbetssätt enligt mer agil metodik, samt skapa samarbeten genom tvärfunktionella team. Samtidigt som balans säkerställs mellan effektivisering och kvalitet ska ett aktivt arbete ske genom vidareutveckling av befintliga tjänster och verktyg, alternativt avveckling om önskad effekt och nytta inte längre uppnås.

Beskrivning

För att fortsätta förflyttningen i förvaltningens digitala transformation behöver förvaltningen fortsätta de arbetssätt och metoder för lärande och innovation som etablerats. Ett viktigt fokusområde utgörs av att stärka förvaltningens förmåga till data- och informationsdelning, oavsett om det handlar om att analysera klimat och miljödata, eller för att motverka välfärdsbrottlighet. Förvaltningen behöver också förbättra de verktyg som finns tillgängliga för digitala tjänster samt stärka kompetens och förmåga för genomförande. I det kommer fortsatt dialog och samarbete med stadens övriga verksamheter, och inte minst stadsledningskontoret, vara avgörande för att möjliggöra tillskapandet av smartare och effektivare lösningar som gör det lättare att göra rätt för företag och medborgare. Samtidigt är en viktig del av utveckling och den digitala transformationen också livscykelhantering där även befintliga tjänster behöver vidareutvecklas, eller avvecklas.

Aktiviteter:

- Fortsätta att aktivt använda de nya funktioner och förmågor som förvaltningens geodataplattform skapat för att förbättra förvaltningens datahantering.
- Stärka förmåga, processer och nya metoder i syfte att dela information och data inom och utanför förvaltningen, t.ex. avseende klimatdata, tillsynsdata och i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.
- Stärka och utveckla metoder för att möjliggöra mer agil utveckling.
- Utveckla digitala stöd för tillsyn och inspektioner genom visualisering och sammanställning av verksamhetsinformation.
- Aktivt använda förvaltningens projektportfölj för att styra och stötta prioriteringar, och säkra projektens framdrift.
- Utvärdera och utveckla e-tjänster för avfallshantering, delgivning och grannyttran samt klagomålshantering.
- Delta i Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens nationella projekt för "Ökad Digitalisering" i samarbete med Sveriges kommuner och regioner och Göteborgs stad.
- Utvärdera lösningar för användande av digital post, bolagsinformation och andra gemensamma nationella digitala byggblock.
- Öka användning och nytta av förvaltningens information genom publicering av öppna data samt integrationer mellan system i syfte att skapa nytta för övriga förvaltningar liksom externa verksamheter.
- Utforskande av innovationer och samverkansmöjligheter inom AI, IoT ("Internet of things"), sensorer, artificiell intelligens och Machine Learning samt automatisering.
- Aktivt deltagande i insatser avseende förbättrad service till företagare och liknande insatser inom staden.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Förvaltningen arbetar med att i största möjliga mån erbjuda platser för feriearbeten, examensarbeten och praktikplatser och samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen sker för att finna matchningar för Stockholmsjobb. Arbetet med feriearbeten fortsätter utvecklas i syfte att utveckla kvaliteten i de jobb som erbjuds och bidra till den framtida kompetensförsörjningen. Förvaltningen samverkar också med akademien som ett led i kompetensförsörjningen.

Stadens näringslivspolicy är vägledande i förvaltningens utvecklingsarbete. Med utgångspunkt i arbetet med *Rätt väg in* sker en fortsatt utveckling på digitaliseringsområdet

med hjälp av såväl befintliga, som nya, e-tjänster. Bemötandefrågor kring tillsyns- och kontrollarbete lyfts, bl.a. genom fortsatta utbildningsinsatser.

En välfungerande tillsyn och kontroll gynnar vidare stadens näringslivsklimat. Det ska vara enkelt, både som medborgare och som företag, att komma i kontakt med miljöförvaltningen.

Stadens webbplats uppdateras löpande och utvecklas för att bli mer lättillgänglig. Genom en tydlig och relevant myndighetsutövning ska företagen uppleva stadens agerande som effektivt och ändamålsenligt – allt med en ökad kundnöjdhet i fokus.

Bekämpande av matfusk, avfallsfusk och annan brottslighet, utgör en central del av det trygghetsskapande arbetet och är en del i stadens arbete mot välfärdsbrott. För att kunna erbjuda goda förutsättningar och rättvisa villkor utvecklas de brottsbekämpande och förebyggande samarbetena ytterligare med berörda myndigheter. Inom tillsynsverksamheten stärks samverkan med flera myndigheter inom ramen för projektet ”Gemensam tillsyn”.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	17	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	2	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	8	Tas fram av nämnd	Tertial
 Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	82	74	År

Nämndmål: 3.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är effektiv med hög professionalitet och god service

Förväntat resultat

Nämndens myndighetsutövning är effektiv, opartisk och rättssäker, och företag och allmänhet som har kontakt med förvaltningens handläggare får ett gott bemötande och bra service.

Beskrivning

Nämnden prioriterar fortsatt en effektiv och rättssäker myndighetsutövning och god service till företag och allmänhet. Målen följs framförallt upp genom punktlighetsmålen för tidsåtgång vid vissa ärenden och genom den årliga NKI-undersökningen (Nöjd Kund Index) som ger en bild av hur företagen uppfattar tillsyns- och kontrollverksamheten. Allmänheten har lätt att komma i kontakt med förvaltningen genom särskilda servicetelefoner. Som komplement finns ett antal e-tjänster som ständigt är tillgängliga.

Aktiviteter:

- Följa och analysera utvecklingen av NKI för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden.
- Utveckla informationen om tillsyn och kontroll i syfte att göra den än mer förutsägbar, d.v.s. underlätta för företag och förbättra förståelsen för regelverken.
- Delta i det stadsövergripande projektet ”Gemensam tillsyn”.
- Utveckla nämndens e-tjänster i syfte att förenkla för företag.
- Samverka inom Miljösamverkan Stockholms län (MSL) för ökad samsyn, effektivisering och likabehandling inom tillsynen/kontrollen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	90 %		Tertial
Företagen uppfattar inspektörerna som professionella	80		År
Kommentar			
Indikatorn avser företagens svar på frågan ”Hur nöjd var du totalt sett med kompetensen?” (avseende både livsmedelskontroll och miljöbalkstillsyn).			
Handläggning av anmälan om misstänkt matförgiftning påbörjas senast arbetsdagen efter inkommen anmälan	90 %		Tertial
Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	95 %		Tertial
Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	95 %		Tertial

Nämndmål: 3.2.2 Miljö- och hälsoskyddsnämndens samverkan med universitet och högskolor är god

Förväntat resultat

Kompetensutveckling inom spetsområden och ökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan universitet och Stockholms stad bidrar till verksamhetsutveckling och innovation. Praktikplatser för universitets- och högskolestudenter tillgängliggörs, vilket ger fler studenter möjlighet att upptäcka miljöförvaltningen som en attraktiv arbetsplats.

Beskrivning

Miljöförvaltningens goda samarbete med universitet och högskolor är en viktig del i att säkra kompetensförsörjningen både på kort och på lång sikt. Ett gott samarbete förenklar också tillgängliggörandet av relevanta forskningsresultat. Efterfrågan på kompetens inom miljö- klimat- och hälsoskyddsområdet ökar men antalet studenter som söker sig till dessa utbildningar minskar, vilket är en utmaning för förvaltningens arbete med att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt. Samverkan med relevanta utbildningsinstitutioner är därför central, liksom att utveckla arbetssätt och arbeta vidare med olika strategier för att öka attraktiviteten till yrkesområdet. Förvaltningen kommer intensifiera samarbetet med Stockholms universitet genom en arbetsintegrerad utbildning för miljö- och hälsoskyddsinspektörer som förväntas starta hösten 2025. Syftet är att stärka övergången från studier till arbete, ge ökad arbetslivsanknytning samt att verka för framtida rekrytering av inspektörer och motivera fler att satsa på en karriär inom kommunal verksamhet.

Samarbete sker också bland annat inom vattenförvaltning, kemikaliearbete, biologisk mångfald och luftföroreningar. Vidare erbjuder förvaltningen varje år ett antal platser för examensarbeten och högskolepraktik. Förvaltningen anordnar även studiebesök, deltar i enkät- och intervjustudier samt föreläser för studenter.

Aktiviteter:

- Samverka som partner med lärosäten och branschforskningsinstitut i nationella och internationella projekt, vilket är en viktig del för att uppnå målen i miljöprogrammet och tillhörande handlingsplaner.
- Delta i referensgrupper till forskningen som en viktig del i omvärldsbevakningen.
- Medverka på relevanta arbetsmarknadsdagar som organiseras av universitet och högskolor.
- Medverka i kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet.
- Fortsätta upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd för kemikaliearbetet.
- I samarbete med forskare utveckla och genomföra övervakning av människors exponering för farliga ämnen.
- I samarbete med andra tillsynsmyndigheter inom Stockholms län fortsätta det strategiska partnerskapet med Stockholms universitets mastersprogram i miljö- och hälsoskydd, för att öka intresset för yrkesområdet samt stärka förmågan att attrahera kvalificerad arbetskraft.
- Tillsammans med bland annat stadsledningskontoret, stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB delta i vetenskapliga rådet inom klimatområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Tillsyn av fastighetsägares egenkontroll, riktad bostadstillsyn samt handläggning av klagomål på störningar i bostäder leder till att inomhusmiljön för boende i staden kontinuerligt förbättras. Miljöförvaltningen involveras också i ett tidigt skede i stadens planprocesser, för att miljö- och klimatkrav ska kunna tillgodoses på ett kostnadseffektivt sätt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver tillsyn och genomför andra insatser inom nämndens verksamhetsområde i stadens fokusområden. Förvaltningen ska under 2025 fortsätta arbeta med att synliggöra sin närvaro i dessa områden, och stärka samverkan med berörda stadsdelsnämnder. Nämnden kommer bl.a. bedriva riktad tillsyn i flerbostadshus, utföra kontroll av livsmedelsverksamheter, granska detaljplaner för områdena samt arbeta för att stärka fokusområdenas koppling till närliggande grönområden. Ett evenemang om biologisk mångfald ska också genomföras i Järva stadsdelsområde.

Tillsyn kommer att utföras på skolor, förskolor och vård- och omsorgsboenden och förvaltningen kommer fortsatt arbeta för att motverka illegal avfallshantering och livsmedelsfusk. Informationsinsatser och dialoger riktade mot boende, civilsamhälle och näringsliv kommer att genomföras i tät samverkan med berörda stadsdelsnämnder. Bland annat kommer en särskild insats för att öka kunskapen om rättigheter kopplat till inomhusmiljö genomföras i fokusområdena.

Nämndmål: 3.3.1 Bostäder och andra vistelsemiljöer ska inte medföra risk för människors hälsa

Förväntat resultat

Stadens verksamheter och fastighetsägare har en god egenkontroll vilket leder till sunda bostäder och vistelsemiljöer samt minskad risk för smitta. Nämndens riktade tillsyn av flerbostadsfastigheter i socioekonomiskt svagare områden, däribland stadens fokusområden, och handläggning av klagomålsärenden leder till att konstaterade brister i inomhusmiljön åtgärdas.

Beskrivning

Nämndens tillsyn med avseende på hälsoskydd omfattar en rad områden, däribland skolor och förskolor, flerbostadshus, vård- och omsorgsboenden, bassängbad och plaskdammar samt strandbad. Tillsynen rörande inomhusmiljöer syftar till att förebygga risker för människors hälsa såsom skadliga bullernivåer, bristande ventilation, fukt- och mögel, för låga eller för höga inomhustemperaturer och luktstörningar. Hälsoskyddstillsynen omfattar även smittspårning, förebyggande av smittspridning mellan kunder som nyttjar hygienverksamheter, såsom tatuering, fotvård, piercing m.m. Nämnden kontrollerar även badvattenkvaliteten på stadens officiella strandbad, bassängbad och plaskdammar. Nämnden kontrollerar även att radon mäts i skolor och förskolor samt flerbostadshus.

Aktiviteter:

- Stärka den riktade bostadstillsynen i hyreshus, framför allt i stadens utpekade fokusområden Farsta, Hagsätra-Rågsved, Järva och Skärholmen. Urval av hyreshus för tillsyn görs utifrån den inventering av hyreshus i behov av tillsyn som genomfördes under 2021.
- Genomföra tillsyn enligt plan på tillfälliga boenden i stadens fokusområden.
- Genomföra tillsyn enligt plan på HVB-hem och LSS-boenden.
- Riktad tillsyn gällande fastighetsägares egenkontroll.
- Tillsyn över att radon mäts i flerbostadsfastigheter.
- Hantering av klagomål på rökning i miljöer i strid med tobakslagen.
- Riktad tillsyn över efterlevnaden av rökförbudet i tobakslagen.
- Bedriva tillsyn över både anmälningsskyldiga hygienverksamheter och ej anmälningsskyldiga verksamheter med risk för blodsmitta eller annan smitta.
- Minska risken för smittspridning genom objektburen smitta. Stödja smittskydd Stockholm vid utbrott av allvarlig smitta, t.ex. Legionella.
- Medverka i Miljösamverkan Stockholms läns (MSL) projekt för smittskydd, och inom projektet anordna seminarier och genomföra smittskyddsövning.
- Mätning av bakgrundsstrålning var sjunde månad i fyra referenspunkter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m ³ luft.	86 %		År
Kommentar			
De kommunala bostadsbolagen har börjat mäta om i sina fastigheter. Vid ommätning så har vissa fastigheter, som tidigare haft radonvärden under referensnivån, nu radonvärden över referensnivån. Därför läggs årsmålssiffran lägre än för flerbostadsfastigheter totalt i staden, där huvuddelen av de ingående fastigheterna ät mätta och i förekommande fall åtgärdade för första gången.			
Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	90 %		År
Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	95 %		Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Miljöförvaltningen ska vara en bra arbetsgivare med trygga anställningar, goda anställningsvillkor och stora möjligheter att utvecklas i yrket. Genom närvarande ledarskap baserat på tillit ökar medarbetarnas delaktighet, engagemang och trivsel i arbetet vilket bidrar till en arbetsmiljö som uppmuntrar till lärande, samverkan och prestation.

Miljöförvaltningen har utifrån stadens anvisningar om organisering för ett hållbart arbetsliv genomfört en kartläggning och verksamhetsanalys av förvaltningens chefsstruktur. Kartläggningen baseras på grunduppgifter om ansvarsnivåer, antal anställda per chef, tillgång till ledningsgrupp, antal verksamheter samt andra faktorer som påverkar förutsättningarna i organisationen så som sjukfrånvaro, personalomsättning och möjlighet till stöd.

Verksamhetsanalysen visar att förvaltningens chefer har goda förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbetsliv, med tydligt mandat och ansvarsfördelning i linje med stadens rekommendationer. Förvaltningens chefer har definierade och välagränsade chefsuppdrag med ansvar för personal, budget och verksamhet. Sjukfrånvaron samt personalomsättningen ligger på rimliga nivåer och det finns tillgång till välanpassade styrnings- och stödfunktioner. Samtliga chefer ingår i minst en ledningsgrupp och det finns forum för dialog mellan olika nivåer och funktioner inom organisationen.

Utifrån genomförd kartläggning och analys ser förvaltningen inte något behov av att justera nuvarande chefsstruktur. När en chef slutar genomförs alltid en kompetensinventering samt genomlysning av roll och organisation för att säkerställa att denna är ändamålsenlig, vilket förvaltningen avser fortsätta med även framöver.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Sjukfrånvaro	3,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,5 %		Tertial

Nämndmål: 3.4.1 Miljöförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med en hälsosam arbetsmiljö och gott ledarskap

Förväntat resultat

Miljöförvaltningen fortsätter vara en attraktiv arbetsgivare med kompetenta medarbetare som trivs på jobbet. Organisationens kultur och arbetssätt präglas av förtroendebaserat ledarskap och tillit till medarbetarnas kompetens. Medarbetare och chefer har en bra arbetssituation och arbetsmiljön kännetecknas av öppenhet, lärande, samarbete och handlingsutrymme.

Utvecklingsarbetet skapar goda förutsättningar för medarbetare och chefer att tillsammans prova nya idéer och utveckla arbetssätt för att nå verksamhetens mål.

Beskrivning

Miljöförvaltningen fortsätter att utveckla och arbeta med kompetensförsörjningen i enlighet med förvaltningens kompetensförsörjningsplan för 2025-2027. Genom att stärka arbetsgivarvarumärket, utveckla nya arbetsmetoder och utforska nya sätt att attrahera potentiella medarbetare, arbetar förvaltningen för att långsiktigt säkerställa sitt kompetensbehov. Förvaltningen kommer fortsätta med insatser kopplat till digitalisering, automatisering och AI, enligt förvaltningens utvecklingsplan för digitalisering, där digitala former för lärande utvecklas och förstärks. Förvaltningen tillhandahåller attraktiva förmåner och goda arbetsvillkor, inklusive flexibla arbetstider och moderna arbetsformer, vilket är avgörande för att upprätthålla starkt engagemang och behålla kompetenta medarbetare. Genom att arbeta aktivt med friskfaktorer och fortsätta satsningen på hälsa och friskvård blir förvaltningen en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö. Förvaltningen fortsätter arbeta för att behålla gott ledarskap och aktivt medarbetarskap genom utbildning inom relevanta områden samt ledningsutveckling i enlighet med stadens chefsprofil.

Aktiviteter:

- Fortsätta stärka lärandet mellan kollegor och samverkanspartners i organisationen, exempelvis genom forum för erfarenhetsutbyte mellan inspektörer och sakområdesspecialister.
- Erbjud utbildningar inom bland annat juridik och ärendehantering för förvaltningens medarbetare och chefer.
- Erbjud utbildningar för förvaltningens chefer inom ledarskap, lönebildning, arbetsmiljö, arbetsrätt och kompetensbaserad rekrytering.
- Tillsammans med övriga tekniska nämnder erbjuda medarbetare möjlighet att delta i utvecklingsprogrammet TN-akademien.
- Utvärdering och vidareutveckling av den förvaltningsövergripande introduktionsdagen som anordnas vid två tillfällen per år.
- Fortsätta utveckla processen för årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet i stadens system för integrerad ledning och styrning (ILS).
- Genomföra friskvårdssatsningar som att erbjuda gruppträning för medarbetare i Tekniska nämndhuset, sponsrade löplopp och stegtävlingar, erbjuda friskvårdstimme och friskvårdsbidrag.
- Säkerställa att kritisk kompetens finns kvar i organisationen vid pensionsavgångar och avslut genom framtagande av tydlig arbetsprocess för successionsplanering

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens samhällsviktiga verksamhet ska kunna bedrivas även om en extraordinär händelse skulle inträffa. Detta förutsätter en god beredskapsplanering med bland annat kontinuitetsplaner och åtgärder för att minimera risker som identifieras i förvaltningens risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Inom ramen för stadens process med risk- och sårbarhetsanalyser ska RSA steg 5 och 6 genomföras under året. Implementering av riskhanteringsåtgärder fortsätter under 2025 utifrån tidigare genomförda analyser.

Vid upphandling genomförs relevanta kontroller för att tillse att leverantörer lever upp till gällande lagar och regler. Förvaltningens samhällsviktiga verksamhet har idag endast ett mindre beroende av externa leverantörer. Mer information finns även under nämndmål 3.5.1.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2025	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	85 %	70 %	År
 Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	100 %	82 %	År

Nämndmål: 3.5.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens beredskapsplanering är god

Förväntat resultat

Förvaltningen ska ha en god beredskapsplanering med syfte att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas även om en extraordinär händelse skulle inträffa.

Beskrivning

Inom ramen för stadens nya process med risk- och sårbarhetsanalyser fortsätter arbetet med steg 5 och 6 i pågående RSA-omgång. Risk- och sårbarhetsanalyserna ligger till grund för förvaltningens fortsatta arbete med kontinuitetsplanering.

Förvaltningen fortsätter öva sin krisorganisation, utifrån olika tänkbara scenarion, för att öka krislednings- och krishanteringsförmågan.

Under hösten 2024 och våren 2025 genomför stadsledningskontoret och miljöförvaltningen en översyn av ansvarsförhållandena inom staden i händelse av en större miljöolycka. Detta för att öka stadens gemensamma beredskap och klargöra behov av exempelvis avtal för sanering av olja till sjöss.

Aktiviteter:

- Genomförande av RSA steg 5-6.
- Fortsatt arbete med kontinuitetshöjande åtgärder för samhällsviktig verksamhet.
- Översyn av ansvarsförhållanden i händelse av större miljöolycka.

- Övning av förvaltningens krisledningsorganisation.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Nämnden bidrar i hög grad till tryggheten i staden eftersom stora delar av arbetet mer eller mindre direkt bidrar till att förebygga och avhjälpa problem som kan påverka invånarnas miljö och hälsa. Detta sker bl.a. genom den ordinarie tillsynen av exempelvis miljöfarliga verksamheter, hygienverksamheter och kontroll av livsmedelsanläggningar, men även i samarbete med andra myndigheter så som socialnämndens tillståndsenhet och polisen.

Välfärdsbrott

Nämnden genomför en rad insatser för att motverka välfärdsbrottslighet och annan otillåten verksamhet inom ramen för sitt uppdrag. Inom ramen för projektet ”Gemensam tillsyn” planeras gemensamma insatser med polisen, tullen och flera andra myndigheter. En målsättning är även att implementera en utökad möjlighet att dela information mellan olika delar av staden, i syfte att identifiera oegentligheter.

Nämnden kommer under 2025 stärka arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet och annan illegal verksamhet. Ett mer systematiskt arbetssätt som kan tillämpas inom olika tillsynsområden ska utvecklas, vilket väntas effektivisera arbetet.

Nämnden kommer att fortsätta arbetet med att förebygga illegal hantering av avfall, och kontroller för att upptäcka och motverka livsmedelsfusk fortsätter likaså. Nämnden ska även fortsatt bedriva och stärka tillsynen i centrumanläggningar med fokus på anläggningar där risken för illegal verksamhet bedöms hög.

Nämndmål: 3.6.1 Konsumenterna i Stockholm har säkra livsmedel och blir inte vilseledda av felaktig märkning

Förväntat resultat

Miljöförvaltningen arbetar för att konsumenterna har säkra livsmedel och inte blir vilseledda. Detta sker genom att kontrollera att livsmedelsföretagare efterlever lagstiftningen och att brister blir åtgärdade. Förvaltningen är rådgivande gentemot verksamhetsutövare och allmänhet.

Beskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utför de planerade kontrollerna enligt kontrollplanen (bilaga 3) samt de händelsestyrda och de uppföljande kontroller som bedömts som nödvändiga. En beredskapsplan för att bibehålla livsmedelssäkerheten finns upprättad och är tillämpbar vid händelse av kris eller annan samhällsstörning. Detta är en av många viktiga delar i stadens beredskapsarbete, där nämnden också kontinuerligt arbetar för att höja sin beredskaps-

förmåga.

Aktiviteter:

- Utföra cirka 7000 kontroller, inklusive planerade kontroller, första årliga kontroller samt uppföljande extra offentliga kontroller vid konstaterade allvarliga avvikelser.
- Handläggning av klagomål och anmälan om misstänkt matförgiftning.
- Utföra kontroll enligt kontrollplanen med angivna fokusområden
- Utifrån fokusområdet *Märkning och allergikost*, som fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor har fastställt tillsammans med miljöförvaltningen, kommer förvaltningen fokusera särskilt på märkningens storlek och läsbarhet kopplat till allergenernas framhävnings.

Nämndmål: 3.6.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar brottsförebyggande genom att upptäcka och motverka livsmedelsbedrägerier och fusk

Förväntat resultat

Konsumenterna har säkra livsmedel och blir inte vilseledda, och företag kan konkurrera på lika villkor.

Beskrivning

Livsmedelsbedrägerier eller fusk med livsmedel är avsiktliga överträdelser av livsmedelslagstiftningen, som vilseleder konsumenterna, och som görs för ekonomisk vinning. Nämndens uppgift är att upptäcka, motverka och förebygga livsmedelsfusk, vilket bl.a. sker genom kontroll, provtagning och samverkan med andra myndigheter.

Aktiviteter:

- Fortsätta arbetet i den särskilda grupp som arbetar med livsmedelsfusk. Gruppen fokuserar på inkomna tips om livsmedelsfusk och uppsökande verksamhet för att komma åt de som inte står under förvaltningens vanliga kontroll.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Alla kommunala verksamheter har en viktig uppgift i att säkerställa likabehandling och tillgänglighet för medborgare och företag. Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser för att främja ett gott bemötande både internt och externt, samt för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande särbehandling. Klarspråk är en viktig del i förvaltningens verksamhet - för att underlätta för alla, oavsett bakgrund, att på ett

enkelt sätt ta del av nämndens beslut och information. Miljöförvaltningen tillhandahåller även översättning av information till de nationella minoritetsspråken när så efterfrågas.

Förvaltningen stöttar stadsdelarna i identifiering och utveckling av arenor för dialog med lokalt näringsliv och civilsamhälle, i syfte att ge invånare förutsättningar för omställning som leder till minskat klimatavtryck. Förvaltningen kommer, främst inom stadens fokusområden, att sprida kunskap om exempelvis boendes rättigheter kopplat till inomhusmiljö, genomföra dialog med invånare inom biologisk mångfald samt underlätta medvetna val genom att sprida applikationerna ”Luftappen” och ”Livsmedelskollen”.

Jämställdhetsperspektivet ska tas i beaktande inom nämndens samtliga verksamhetsområden, och eventuella skillnader mellan könen avseende insatsers utfall ska analyseras där det är relevant. Jämställdhetsanalyser ska genomföras och redovisas i tjänsteutlåtanden där det är relevant. Likaså ska ingen lämnas utanför; principen om ickediskriminering och vikten av att ha ett funktionshinderperspektiv ska belysas för att förverkliga målen i Agenda 2030. Miljöförvaltningen har sedan länge arbetat med olika insatser inom jämställdhet- och diskrimineringsområdet; exempelvis genomförs årligen en omfattande lönekartläggning för att säkerställa att osakliga löneskillnader mellan könen inte förekommer och förvaltningen bedriver ett omfattande likabehandlingsarbete utifrån diskrimineringslagstiftningen för att främja lika rättigheter och möjligheter. Bland de aktiva åtgärder som genomförts återfinns bland annat kompetensutvecklingsinsatser inom likabehandling, jämställdhet och mångfald samt analys av svar från medarbetarenkät och nyckeltal kopplat till lika rättigheter och möjligheter.

Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv där åtskillnad inte görs mellan könen utan lagstiftningen betonar likabehandling. Förvaltningens arbete kan således bidra till jämställd och jämlik hälsa, där alla stadens medborgare ska ha lika möjligheter till exempelvis en god boendemiljö. Miljöförvaltningens strategiska arbete för ökad jämställdhet och lika rättigheter och möjligheter fokuserar på att det ska finnas ett jämställdhets- och ett inkluderande perspektiv i det dagliga arbetet, i alla delar av organisationen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder.

Miljöförvaltningen arbetar brett inom ramen för såväl tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedelslagstiftningen som den proaktiva projekt- och programverksamheten för att säkerställa efterlevnaden av Barnkonventionen inom nämndens ansvarsområden, för barns rätt till en hälsosam miljö och säkra livsmedel. Inom ramen för nämndens tillsynsarbete utförs även barnkonsekvensanalyser i de fall nämndens beslut har inverkan på barns rätt. Rutiner och bedömningsgrunder för genomförande av barnkonsekvensanalyser har tagits fram specifikt för tillsynsarbetet inom områdena skola och förskola samt bassängbad och plaskdammar. Dessa kan användas som modell inom andra tillsynsområden där en barnkonsekvensanalys behöver genomföras i det enskilda fallet.

Även Stockholms stads kemikalieplan har ett starkt uttalat fokus på att minska framförallt barns exponering av farliga ämnen. Ett omfattande arbete för kemikaliesmarta förskolor, skolor och fritidshem utförs av verksamheterna med vägledning från miljöförvaltningen.

Miljöförvaltningen bedriver också, i enlighet med stadens internationella strategi och miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer för EU-policyarbete, ett aktivt påverkansarbete genom ett antal europeiska nätverk för att driva stadens och nämndens intressen.

Agenda 2030

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har eget ansvar eller delansvar för stadens genomförande av fyra av målen i Agenda 2030;

- Mål 7. Hållbar energi för alla (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 12. Konsumtion och produktion (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 14. Hav och marina resurser (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Mål 7. Hållbar energi för alla (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Staden har kommit långt i omställningen till förnybar energi och arbetet behöver fortsätta med att förändra och ställa om energisystemen, byta fossilt mot förnybart samt effektivisera energianvändningen i samhället. Den främsta utmaningen är omställning av transportsektorn.

Förvaltningens löpande arbete med energieffektivare fordon (framför allt elfordon), ökad andel biobränslen, utfasning av fossila uppvärmningssystem, energieffektivisering i byggnader och verksamheter samt ökad förnybar elproduktion är alla viktiga komponenter för att nå målet *Hållbar energi för alla* liksom stadens miljö- och klimatmål likväl som nationella och globala klimatmål.

Mål 12. Konsumtion och produktion (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Förvaltningens löpande arbete med att aktivt kommunicera och bidra till åtgärder i stadens miljöprogram, klimathandlingsplan, handlingsplaner för cirkulärt byggande och hållbar plastanvändning, kemikalieplan, avfallsplan, program för inköp, samt stadens matstrategi bidrar till att nå delmålen inom hållbar konsumtion.

Förvaltningen kommer inom ramen för konceptet Miljö- och klimatpakten anordna dialoger med näringslivet. Förvaltningen stöttar även stadsdelarna i utveckling av arenor för dialog med civilsamhälle och lokalt näringsliv med syfte att ge förutsättningar för omställning som leder till minskat klimatavtryck.

Mål 14. Hav och marina resurser (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Mål 14 handlar om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Påverkan på de marina miljöerna är storskalig och sträcker sig utanför stadens rådighetsgränser. Utmaningarna är kopplade till miljögifter, exploatering och andra aktiviteter i och kring vattenmiljöerna, exempelvis nedskräpning, överfiske, destruktiva fiskemetoder och klimatförändringar. Stadens rådighet är främst kopplad till stadens arbete för god vattenstatus utifrån vattendirektivet samt åtgärder kopplade till avfall. Uppdraget att ta fram och

genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster är prioriterade insatser för måluppfyllelse. Frågor som att tillämpa tillsyn i vattenrelaterade frågor, samverka med andra förvaltningar kring stadsutvecklingsfrågor, exploatering och drift är prioriterade i arbetet.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Mål 15 handlar om att genom hållbar markanvändning stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och stärka ekosystemen. Avvägningen mellan att bevara och stärka den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster som människor är beroende av och tillåta uttag av naturresurser är en intressekonflikt.

Generellt sett har staden stor rådighet över målet inom Stockholm stads gränser då staden dels äger mycket mark och dels har planmonopol för mark- och vattenanvändning. Stadens handlingsplan för biologisk mångfald med ett flertal konkretiserade stadsdelsvisa åtgärdsförslag (SÅF) är ett stöd för det fortsatta arbetet för stadens verksamheter i detta arbete. Planen utgör en grund för arbetet med att nå mål 15 samt en plattform för samverkan både inom staden och med externa parter såsom näringsliv, fastighetsägare och föreningsliv. Åtgärdsförslagen lägger grunden för utökad samverkan mellan olika aktörer i staden som arbetar med att förvalta och utveckla naturmarken.

Nämndmål: 3.7.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet bedrivs så att mänskliga rättigheter respekteras och att ingen utsätts för diskriminering

Förväntat resultat

Ingen ska uppleva sig diskriminerad i kontakterna med miljöförvaltningen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder. Nolltolerans för diskriminering och trakasserier råder på förvaltningen. Förvaltningen har ett gott samarbete med fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor.

Beskrivning

Miljöförvaltningen fortsätter med kompetensutvecklingsinsatser kring diskriminering, mångfald och likabehandling för såväl chefer som medarbetare. Målet är att säkerställa ett respektfullt bemötande fritt från diskriminering för alla som arbetar inom eller kommer i kontakt med förvaltningen. Anställda ska ha den kunskap och kompetens som krävs för att motverka diskriminering. Förvaltningen arbetar med kompetensbaserad rekrytering som syftar till att se till varje persons kompetens och därmed motverka diskriminering. Förvaltningen arbetar systematiskt med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter för alla anställda och motverka diskriminering i alla dess former. Stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är en utgångspunkt för förvaltningens

arbete med dessa frågor.

Aktiviteter:

- Kompetensutveckling med fokus på diskriminering, rasism, jämställdhet, normkritik och HBTQI-frågor, samt hur dessa perspektiv kan integreras i rekryteringsprocessen
- Inkluderande kommunikation genom bl.a. utbildning i klarspråk i e-post.
- Analys av svar från medarbetarenkät och nyckeltal kopplat till lika rättigheter och möjligheter.
- Genomföra aktiviteter kopplade till de två fokusområden, *Märkning och allergikost* respektive *Kemikalier kopplat till miljö och hälsa*, som fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor (rådet) har fastställt tillsammans med miljöförvaltningen.
- Involvera rådet i relevanta ärenden, företrädevis i tidigt skede där så är möjligt.

Nämndmål: 3.7.2 Miljö- och hälsoskyddsnämndens kommunikation ska underlätta för stadens verksamheter, näringsliv och invånare att agera i linje med gällande regelverk och agera för att uppnå stadens miljömål

Förväntat resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämndens kommunikation underlättar för målgrupperna och bidrar till att öka kunskapen om vilka egna insatser som är möjliga att göra, öka förståelsen för innebörden av regelverk och styrande dokument samt öka engagemang och beteendeförändringar, och därmed påskynda takten i genomförandet av miljö- och klimatarbetet.

Beskrivning

Kommunikationen stöttar kärnverksamhet som tillsyn, expertstöd och programarbete. Förvaltningen kommunicerar med olika metoder och i olika kanaler. Målgrupperna finns både inom stadens verksamheter, som andra nämnder och bolagsstyrelser, och utanför, som civilsamhälle, näringsliv och invånare. Kommunikationen sker ofta i form av planerade insatser, bland annat genom spridning av exempel som speglar målgruppernas vardag och verklighet. Kommunikationen sker även när tillfällen ges, på andras initiativ, som exempelvis genom förfrågningar från media. Miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB har tillsammans med Kommunstyrelsen ansvaret att leda samordningen av stadens kommunikation inom miljö och klimat. Inriktningen under 2025 är att stärka implementeringen av styrdokument, utveckla system för information till verksamheter som får tillsyn, öka medvetandet hos och dialogen med invånare om klimatavtryck och behovet av förändrade konsumtionsmönster, fortsätta dialogen med näringslivet för att sprida kunskap om lösningar samt förbättra kommunikationen när det

gäller fakta om status inom miljö och klimat.

Aktiviteter:

- Skapa en mötesplats för lärande inom miljö- och klimat. Genomförande av aktiviteter inom mötesplatsen sker tillsammans med övriga delar av staden som har funktioner för stöd. Fler verksamheter inom staden ska få stöd (tjänstedesign) i att se över sina processer för att minska exempelvis engångsartiklar. Redan framtagna e-utbildningar ska spridas och innehållsmässigt breddas så att mottagande ansvariga verksamheter får mer samlad kunskap oberoende av område inom miljö- och klimatarbete.
- Utveckla information så att respektive verksamhet som får tillsyn uppmärksammas på möjligheten att ta del även av annan kunskap, än den som förmedlas via aktuell inspektion/kontroll.
- Utveckla metoder för att medvetandegöra invånare på kopplingen mellan konsumtionsmönster och klimatavtryck. Det arbete, som påbörjades 2024, för att involvera och skapa delaktighet för lokalt näringsliv, civilsamhälle och invånare i omställning för ökad hälsa och minskat klimatavtryck, ska fortsätta. Evenemang om biologisk mångfald ska genomföras i Järva och insatser för att öka kunskapen om rättigheter kopplat till inomhusmiljö kommer att ske inom stadens fokusområden. Energispartips ska fortsatt aktivt spridas till bostadsrättsföreningar. Även insatsen ”Kemismart” ska fortsätta för att upplysa ungdomar om koppling mellan konsumtion och kemikalier. Förvaltningens applikation ”Livsmedelskontrollen” ska utvecklas och spridas.
- Arrangera två dialogevents med företag inom Miljö- och klimatpakten. Förvaltningen ska medverka i evenemang riktade till fastighets- och byggbranschen som Nordbygg och Business Arena samt söka samarbetspartners för att nå nystartade livsmedelsföretag inom stadens fokusområden.
- Pedagogiskt illustrera öppna data med hemvist på geodataplattform.

Nämndmål: 3.7.3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska på internationell nivå verka för ett proaktivt miljöarbete som driver åtgärds- och utvecklingsarbete framåt

Förväntat resultat

Genom att delta i olika nätverk bevakar förvaltningen utvecklingen inom olika miljö- och klimatfrågor på EU-nivå. Genom demonstrationsprojekt testas innovativa hållbarhetslösningar, och med hjälp av erfarenheter från dessa projekt föreslås regel- förändringar så att staden kan driva ett proaktivt miljö- och klimatarbete.

Beskrivning

Förvaltningen deltar bl.a. i Eurocities miljöforum (och därtill underliggande arbetsgrupper), i transport- och mobilitetsnätverket POLIS samt i arbetsgrupper inom C40 och europeiska klimatkontraktets nätverk Net Zero Cities. Förvaltningen deltar även i Smart Cities and Communities, ett nätverk för städer som bedrivit större EU-projekt. Förvaltningen har även en representant i EU-kommissionens ”Expert Group on Urban Mobility”. Inom ovanstående lyfter förvaltningen frågor kopplade till omställningen av transportsektorn, elektrifiering, energi- och materialhushållning, klimat, biologisk mångfald samt utmaningarna i att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Genom att medverka i olika samarbeten och på internationella konferenser lyfter förvaltningen även kommuners möjligheter att arbeta strategiskt med kemikaliefrågan, vilket också ger ett viktigt bidrag till EU:s kemikaliestrategi för en giftfri miljö. Förvaltningen bidrar också med underlag till stadens svar på olika samråd som EU-kommissionen genomför.

Aktiviteter:

- Delta i stadens internationella samverkansytor samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi och andra relevanta aktörer för att bidra till att nå stadens miljö- och klimatmål.
- Aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor för ökad verksamhetsutveckling samt i syfte att omvärldsbevaka och samordna synpunkter på strategier och EU-lagstiftning.
- Aktivt söka extern finansiering för att möjliggöra ytterligare insatser i syfte att nå stadens miljö- och klimatmål.

Redovisning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden för 2025 som efter begärda omslutningsförändringar uppgår till 316,1 mnkr i kostnader och 143,8 mnkr i intäkter. Nettobudgeten uppgår därmed till 172,3 mnkr. Jämfört med kommunfullmäktiges budget för 2024 ökar nettobudgeten med 10,0 mnkr.

Bifalls nämndens begäran om budgetjustering om 2,1 mnkr avseende lokala åtgärdsprogram för vatten kommer kostnadsbudgeten att uppgå till 318,2 mnkr inklusive avskrivningar och ge en nettobudget om 174,4 mnkr.

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto
KF budget 2025	274,4	-102,1	172,3
Sökt budgetjustering för lokala åtgärdsprogram	2,1		2,1
Sökt omslutningsförändring	41,7	-41,7	0
Sökt budget VP	318,2	-143,8	174,4

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt, vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av den generella kostnadsutvecklingen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska 2025 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen och kontrollen, med en fortsatt hög självfinansieringsgrad.

Miljöförvaltningens intäkter och kostnader år 2025

Jämfört med föregående år är det framförallt intäkterna hänförliga till förvaltningens kärnverksamhet som ökar, d.v.s. miljöbalkstillsynen och livsmedelskontrollen.

Intäktsökningarna förklaras dels av att förvaltningens tillsynstaxor årligen justeras i takt med den allmänna prisförändringen som det senaste året varit relativt hög och att tillsynsvolymer, i termer av planerade timmar, också ökar. För 2025 är den ökningen cirka sju procent, från 99 665 timmar till 106 285 timmar avseende miljöbalkstillsyn och därtill hänförlig lagstiftning.

På miljöbalkssidan är det främst intäkterna för fasta årliga avgifter kopplat till tillsyn av förorenad mark, köldmedia, F-gaser och övrigt arbete med kemikaliefrågor som ökar. Även intäkterna för tillsyn av tillfälliga bostäder samt tillsyn av skolor och förskolor bedöms öka 2025. Ansökningar och anmälan inom miljöbalksidan tros däremot minska. För livsmedelskontrollen är det främst intäkter avseende efterkontroller och klagomål som ökar medan planerade kontroller visar en viss tillbakagång. Detta förklaras av ett förändrat arbetssätt med efterhandsdebitering men också på grund av ett ökat arbete med kontroll som inte genererar intäkter; exempelvis arbete för att motverka välfärdsbrottslighet och livsmedelsfusk.

Det andra området där intäkterna bedöms bli något lägre är externfinansierade projekt, som minskar till följd av att flera större projekt avslutas under 2024 och nya projektansökningar inte har beviljats i motsvarande takt. Det är dock normalt att projektintäkterna varierar mellan åren beroende på antal pågående projekt.

Tabellen nedan visar i huvudsak oförändrad fördelning av intäkter inom förvaltningens verksamhetsområde de senaste tre åren. Undantaget är fasta årliga avgifter inom livsmedelskontrollen som fr.o.m. 2022 tagits bort och ersatts av efterhandsdebitering.

Intäkter	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Fasta årliga avgifter, MB	30,8	32,6	33,0
Timdebitering, MB	22,5	23,6	27,4
Ansökning/Anmälan, MB	4,5	4,8	4,2
S:a intäkter, MB	57,8	61,1	64,6
Planerade kontroller, Livs	38,2	39,6	38,6
Extraordinära avgifter, Livs	3,5	3,4	5,2
Registrering, Livs	1,7	1,7	1,8
1:a årliga, Livs	0,0	0,0	0,0
S:a intäkter, Livs	43,4	44,7	45,6
Övriga tillsynsintäkter	2,2	2,5	3,1
S:a tillsynsintäkter	103,4	108,3	113,3
SLB-analys	14,5	13,5	14,0
Övriga intäkter/bidrag	16,1	15,2	16,5
S:a intäkter	133,9	137,0	143,8

Tabellen nedan visar förvaltningens fördelning av kostnader från 2024 till 2025 (budgetjusteringar exkluderade).

Kostnader	Budget 2024	Budget 2025
Lönekostnader inkl PO	217,9	231,6
Övriga personalkostnader	8,8	9,5
Lokaler	18,8	19,0
Konsulter	25,5	24,9
Kosthåll	0	0,2
Bidrag	0,1	0,1
Förbrukningsinventarier	2,4	2,5
Resor	0,8	0,8
IT och telefoni	13,8	13,5
Övriga kostnader	10,1	12,8
Avskrivningar	1,1	1,2
S:a kostnader	299,3	316,1

Personalen utgör förvaltningens i särklass största kostnadspost, på drygt 73 procent av de totala kostnaderna. Personalkostnaderna för 2025 ökar framförallt till följd av lönehöjningar enligt lönerörelse men även p.g.a. att antalet anställda ökar i takt med att verksamheten växer. Personalkostnaderna ökar trots sänkningen av personalkostnadspålägget under 2025. Ökade kostnader ses också avseende förstärkningar som är kopplade till budgetuppdragen inom bl.a. miljöövervakning, tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor

miljö-, hälso- och samhällsnytta. Även förstärkningar inom bl.a. cirkularitet för att bättre möta efterfrågat stöd inom exempelvis inköp och upphandling är inkluderat. Övriga personalkostnader avser bland annat friskvård, utbildning och konferenser för medarbetare, som även det ökar med fler medarbetare.

Kostnader för konsulter minskar däremot från 2024 till 2025. En del tidigare konsultuppdrag har omvandlats till tillfälliga projektanställningar, vars kostnader därmed återfinns under lönekostnader istället.

Lokalkostnaderna har i förhållande till 2024 ökat något med anledning av den årliga hyresuppräknningen.

Uppdelning per verksamhetsområde för budget 2025 redovisas i bilaga 1.

Investeringar

För år 2025 uppgår nämndens investeringsbudget till 1,3 mnkr. De planerade investeringarna avser främst utrustning till SLB-analys (Stockholms Luft- och Bulleranalys).

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Nämnden har inga verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr och som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt.

Budgetjusteringar

Sammantaget ansöker miljöförvaltningen budgetjustering om kostnadsökning på 2,1 mnkr.

Ansökan om budgetjustering avseende God vattenstatus

Miljöförvaltningen ansöker inom ramen för VP 2025 om tilldelning av 2,1 mkr för 2025 ur central medelsreserv 2 för driftåtgärder för det fortsatta arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten. De extra resurserna ska användas till att utreda förslag till åtgärder samt uppföljning av åtgärder.

Bifalles ansökan om budgetjustering uppgår nämndens kostnadsram till 318,2 mnkr vilket ger en uppdaterad nettobudget om 174,4 mnkr.

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 5.

Omslutningsförändringar

Totalt begärs 41,7 mnkr i omslutningsförändringar enligt nedan:

- **Tillsyn 10,2 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader inom tillsyn.
- **Miljöövervakning 15,9 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader framförallt hänförligt till nya uppdrag inom luftövervakning.
- **Energi och klimat 0,5 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader framförallt hänförligt

till Fleet management.

- **Gemensamma kostnader 0,5 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader kopplat till anställning med lönebidrag.
- **Projekt Fossilfritt 2030 Hållbara Transporter 0,8 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt EMDS (European Mobility Data Space) 0,6 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt Energirådgivning 2,0 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt Regional energirådgivning 1,7 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet
- **Projekt Stockholm bygger hållbart 0,7 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet
- **Projekt EU-Scale Stockholm 1,9 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt EU-Ascend Stockholm 0,4 mnkr;** extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) 1,8 mnkr;** extern finansiering av Miljösamverkan i Stockholms län som miljöförvaltningen projektleder.
- **Projekt Persikan 0,5 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt TAAS 0,6 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt ReFocus 0,5 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt GH2M 0,5 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt NonHazCity3 0,5 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt DigiCityClimate- ICLEI Action Fund 0,4 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Projekt ChemClimCircle 2 0,5 mnkr;** extern finansiering för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Övriga mindre projekt sammantaget 1,2 mnkr;** externfinansiering av kostnader för projekten.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förvaltningens portföljstyrning utgör navet i att stötta beslut, styrning och uppföljning av de projekt förvaltningen driver eller medverkar i. Genom portföljstyrningsprocessen kommer metoder och principer fortsätta utvecklas genom ständiga förbättringar, i linje med *Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering*. Utifrån förvaltningens utvecklingsplan för digitalisering 2025 drivs den digitala transformationen på ett systematiskt sätt. Förvaltningen kommer, i samverkan med stadsledningskontoret och andra berörda förvaltningar, fortsatt söka möjliga gemensamma tjänster och lösningar som gör det enklare för företag och medborgare. Under 2025 kommer förvaltningen bl.a. testa och införa eller vidareutveckla digitala tjänster för avfallsrapportering, klagomålshantering, delgivning och grannyttran. Förvaltningen kommer också driva ett aktivt arbete med att utvärdera olika tillämpningar inom Artificiell Intelligens (AI).